

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXIII.

CELOVEC, PETEK, 23. NOVEMBER 1979

ŠTEV. 47 (1944)

KLJUB VSEM TRDITVAM JE RESNICA SAMO ENA:

Člen 7 ni izpolnjen

Odprta vprašanja je treba reševati v neposrednem dialogu med prizadeto manjšino in pristojno vlado

Komisija za mednarodne odnose skupščine SR Slovenije je v ponedeljek na seji, ki jo je vodil predsednik Bojan Lubej, obravnavala sodelovanje SFR Jugoslavije oziroma SR Slovenije z republiko Avstrijo in republiko Italijo. Pri tem je glede odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo menila, da pomeni gradnja karavanškega predora nov primer usklajevanja gospodarskih interesov in nadaljnega sodelovanja sosednih držav, hkrati pa potrjevanje duha dokumenta helsinške konference o evropski varnosti in sodelovanju.

S tem je bilo z merodajnega mesta nedvoumno povedano, kako si Slovenija oziroma Jugoslavija predstavlja poglobljanje dobrososedskih odnosov in razvijanje vsestranskega sodelovanja s sosedno Koroško oziroma Avstrijo. Povsem jasno pa je bilo predvsem povedano tudi to, kakšno mesto in kakšen pomen pripisuje Jugoslavija v tem okviru manjšinskemu vprašanju: povedano je bilo, da po mnenju Jugoslavije s sedanjo ureditvijo potom zakona o narodnih skupinah

člen 7 avstrijske državne pogodbe še nikakor ni izpolnjen in da mora biti vprašanje rešeno v enakopravnem dialogu med prizadeto manjšino in pristojno vlado.

To jasno, nedvoumno in predvsem dosledno stališče pa pomeni tudi dovolj razumljiv odgovor koroškemu deželnemu glavarju Wagnerju na njegov nedeljski radijski govor, v katerem se je posluževal zelo samovoljnih interpretacij sedanjega stanja v avstrijsko-jugoslovanskih odnosih, pri ocenjevanju manjšinske problematike pa celo izrazoslovja, ki smo ga bili doslej vajeni samo iz krogov najbolj bojevitih nemških nacionalistov.

Z njegovimi izjavami se je bavil tudi Sindok, ki v svojem komentarju ugotavlja, da med slovenskim prebivalstvom dvojezičnega ozemlja nedeljski govor deželnega glavarja Wagnerja ocenjujejo kot po-

Predor bo nadalje prispeval k večji odprtosti meje, s tem pa bo dana nova spodbuda za hitrejši razvoj obmejnih območij, je ugotovila komisija in potem poudarila: „Ta razvoj odpira možnosti za vključevanje naših narodnostnih skupnosti v medsebojno prijateljsko sodelovanje na temelju uresničitve narodnostnih pravic, ki izhajajo iz 7. člena avstrijske državne pogodbe. To bi bilo treba doseči v enakopravnem dialogu predstavnikov organizacij naših narodnostnih skupnosti z avstrijsko vlado.“

noven poskus izvajanja pritiska na slovensko manjšino. Hkrati pa je to poskus, da bi manjšini vsilili nesprejemljivo manjšinsko zakonodajo pod pretvezo, da je priznanje te zakonodaje neizogibno za dobrososedske odnose z Jugoslavijo.

V komentarju je dalje rečeno: Tudi deželnemu glavarju je znano, da slovensko prebivalstvo odklanja sedmojuljsko zakonodajo iz leta 1976 z odredbami iz leta 1977 slej ko prej kot nesprejemljivo. Slej ko prej zahteva, da republika Avstrija izpolni obveznosti, ki jih je do manjšine prevzela z državno pogodbo iz leta 1955. Člen 7 državne pogodbe kljub „poskusu treh parlamentarnih strank“ z zakonom o narodnih skupinah ni izpolnjen. To stališče prihaja do izraza tudi v skupnem komuniciraju ob obisku jugoslovanskega zunanjega ministra Vrhovca, kjer je rečeno, da bo Avstrija izpolnila vse

Nadaljnje poglobljanje odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo

V okviru prizadevanj za nadaljnjo poglobitev odnosov in razširitev sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo je po nedavnem obisku jugoslovanskega zunanjega ministra na Dunaju oziroma avstrijskega trgovskega ministra v Beogradu ter po srečanju predsednikov obeh vlad ob začetku gradnje karavanškega predora prišlo ta teden do nove pobude. Avstrijska ministrica za znanost in raziskave dr. Hertha Firnberg biva na obisku v Jugoslaviji, kjer razpravljajo o možnostih okrepitev sodelovanja obeh držav tudi na področjih znanosti in raziskovanja.

Občni zbor in 30-letnica NSKS

V znamenju 30-letnice obstoja je bil zadnji nedeljo v novem Kulturnem domu na Radišah občni zbor Narodnega sveta koroških Slovencev. Še posebej pa je jubileju veljala slavnostna seja, ki so se je za razliko od običnega zbora, ki je potekal kot zaprta prireditel, udeležili tudi gostje, med njimi jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Milan Samec, predstavnik SZDL Slovenije Danilo Türk, delegacija ZSO pod vodstvom predsednika dr. F. Zwitterja, zastopniki Slovenske skupnosti iz Italije in drugi. Prireditve, katere geslo je bilo „Ne damo iz rok svoje usode!“ so obogatili s svojimi nastopi moški zbor SPD Radiše pod vodstvom Stanka Wrulicha, tamburaški zbor iz Hodiš pod vodstvom Darice Sabotnik in mešani zbor „Rož“ iz Sentjakoba pod vodstvom Lajka Milisavljeviča.

Uvodoma sta udeležence slavnostne seje pozdravila domačina Janko Tolmajer kot ustanovni član NSKS in predsednik SPD Radiše Ludvik Ogris. V imenu ZSO je čestljal k jubileju predsednik dr. Franci Zwitter, ki je spomnil na razvoj NSKS „od bolečega razhoda v začetku do peripetije in od tedaj do danes v znamenju stalnega zблиžanja“. Poudaril je, da moramo ob upoštevanju zgodovinskega dejstva politične diferenciacije v naših narodnih vrstah in v medsebojnem priznanju in spoštovanju tudi pri razumljivem in legitimnem zagovarjanju in uveljavljanju svojstvenih interesov lastne organizacije vedno varovati dostojanstvo. „V vseh skupnih nacionalnih težnjah — je dejal predsednik ZSO — pa moramo mimo vseh dejan-

skih ali tudi samo dozdevnih različnih pogledov kot doslej vedno iskati in najti ter proti vsem varljivim vabam in zlasti proti vsem uradnim in neuradnim nevarnim poskusom razbijanja naših vrst obvarovati in krepiti akcijsko enotnost, ki edina je garant, da končno dosežemo vsepovsod, kjer stoji živimo, pravice, ki nam grejo po državni pogodbi in kot avtohtonemu prebivalstvu v koroški domovini, v kateri nočemo biti tujci, marveč enakopravni deželani.“

Po pozdravnih besedah predstavnika Slovenske skupnosti iz Italije Anteka Terčona (ki je opozoril na sorodnost položaja in boja Slovencev in Italijev v Avstriji) ter predstavnika SZDL Slovenije Danila Türka (ki je zagotovil koroškimi Slovincem tudi v bodoče vso podporo matičnega naroda in Jugoslavije) sta spregovorila bivša predsednika NSKS dvorni svetnik dr. Valentin Inzko in dr. Reginald Vospernik. Oba sta močno naglasila ideološko plat: Prvi je kot zgodovinsko zaslug NSKS poudaril, da je ob ustanovitvi leta 1949 povezal tiste rojake, ki jim je bila osnova pri narodnem delu krščanska miselnost; pa tudi v bodoče mora NSKS imeti pred očmi, da je sicer slej ko prej glavno izhodišče njegove politike člen 7 državne pogodbe, da pa mora sloneti celotna njegova politika na idejnih osnovah, ki so ustanovilev NSKS narekovale — na temeljih krščanstva. Drugi je to opredelitev podkrepil s kritično ugotovitvijo, da je na občnem zboru vse premalo duhovnikov, ki da še vedno no-

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

Narodna skupnost mora biti osnovni dejavnik pri reševanju svojih vprašanj

Delegacija izvršnega sveta SR Slovenije, ki jo je vodil predsednik dr. Anton Vrtača, je bila prejšnji teden na večdnevem uradnem obisku v avtonomni deželi Furlanija-Juljska krajina. Med bivanjem v Italiji je delegacija obiskala svet Furlanije-Juljske krajine in si ogledala nekatere industrijske objekte in prometne povezave v deželi; v tem okviru se je udeležila tudi otvoritve ceste, ki povezuje kamionske terminale na obeh straneh meje na Fernetičih. Nadalje so gostje iz Slovenije obiskali kraje, ki so jih pred leti prizadeli potresi in kjer so potem s solidarno pomočjo Jugoslavije zgradili številna stanovanja.

V pogovorih med predstavniki Slovenije in dežele Furlanije-Juljske krajine so obravnavali vrsto vprašanj, ki se nanašajo na sosedsko sodelovanje. Pri tem sta obe strani ocenili dosedanje izvajanje osimskih sporazumov in se dogovorili o nadaljnjih pobudah.

Predstavniki Slovenije pa so se med svojim obiskom srečali tudi z zastopniki slovenske narodnostne skupnosti v deželi, in sicer v Kulturnem domu v Trstu ter v Gorici, kjer je predsednik Vrtača sprejel skupno slovensko delegacijo. Ob tej priložnosti so Slovenci najvišje predstavnike matičnega naroda informirali o svojih problemih, medtem ko je predsednik Vrtača naglasil, da mora slovenska narodnostna skupnost postati osnovni dejavnik pri reševanju svojih vprašanj. Slovincem v Italiji je zagotovil tudi za bodoče vso podporo matičnega naroda in Jugoslavije.

V uradnem sporočilu, ki so ga objavili ob zaključku obiska, pa je glede vprašanja slovenske manjšine v Italiji in italijanske v Sloveniji rečeno, da „sta obe strani poudarili že večkrat izraženo pripravljenost, da v duhu osimskih sporazumov in v okviru ustavnih ureditev obeh držav, v sodelovanju s predstavniki manjšin, uresničujeta politiko in izvajata učinkovite ukrepe za njihov vsestranski svoboden razvoj kot skupnosti“.

obveznosti iz državne pogodbe in drugih mednarodnih dokumentov.

„Za Slovence je zato nerazumljivo, da deželni glavar izjavlja, da je državna pogodba s ‚koroškega vidika‘ izpolnjena,“ je rečeno v komentarju Sindoka. „Saj smo vendar tudi koroški Slovenci integralen sestavni del Koroške in kot neposredno prizadeti tudi najbolj pristojni, da ocenimo, ali je državna pogodba izpolnjena ali ne. Torej je to lahko samo trditve posameznih koroških politikov, nikakor pa ne mnenje vse Koroške. Poleg tega pa menimo, da morajo ugotovitve skupnega avstrijsko-jugoslovanskega sporočila veljati tudi za Koroško.“

V zvezi z Wagnerjevo izjavo o ‚nekaterih poklicnih glasnikih‘ je v Sindokovem komentarju rečeno, da tej obsodbi lahko samo pritrdimo, kajti nemškonalcionalnih krogov okoli KHD nikakor ni mogoče imeti za reprezentanta ljudskega mnenja. „Če pa ta oznaka meri na zastopnike manjšine, tedaj predstavlja nesprejemljivo diskvalifikacijo obeh slovenskih osrednjih organizacij,“ poudarja Sindok. „Deželni

glavar nima pravice, deliti ali odrekati legitimacijo za zastopanje manjšine in njenih interesov. Za to je pristojna edinole slovenska narodna skupnost, ki je preko svojih interesnih združenj zastopana v obeh osrednjih manjšinskih organizacijah in preko svojih delegatov iz vsega dvojezičnega ozemlja na demokratičen način voli zastopnike teh organizacij. Poleg tega sta slovenski osrednji organizaciji ne le v Avstriji, temveč tudi v mednarodni javnosti priznani kot zastopstvo slovenske narodne skupnosti.“

Ob koncu Sindokov komentar opozarja še na eno značilnost, ki se kaže v pristopu deželnega glavarja Wagnerja k manjšinskemu vprašanju: medtem ko skupno avstrijsko-jugoslovansko sporočilo jasno govori o potrebi neposrednega dialoga, pa hoče Wagner ponovno uveljaviti stari način reševanja manjšinskega vprašanja — namesto dialoga zagovarja enostranski diktat. „Ta stari način reševanja manjšinskega vprašanja je v preteklosti povzročil hude konflikte in zaradi njega je manjšinsko vprašanje slej ko prej nerešeno.“

Dvojna merila

Na podlagi nedavnega obiska delegacije iz Južne Tirolske na Dunaju, o katerem smo poročali tudi v našem listu, je zunanji minister Pabr na seji vlade sporočil, da bo prek avstrijskega veleposlanika v Rimu poslal predsedniku italijanske vlade Cossigi „aide-memoire“ v Južni Tirolski. V tem dokumentu bo „izrazil upanje“, da bo italijanska vlada v prihodnjih mesecih uresničila še zadnja določila iz paketa ukrepov, o katerih sta se pred desetimi leti dogovorili Avstrija in Italija glede ureditve narodnostnih pravic nemško govoreče manjšine na Južnem Tirolskem.

Za to „rahlo opozorilo“ se je avstrijska vlada odločila prav v dnevi, ko je predsednik dežele Trentino-Južna Tirolska Panchieri med svojim bivanjem na Dunaju izrazil prepričanje, da bo Italija sklenila še zadnje izvedbene ukrepe v zvezi z južnotirolskim paketom „če že ne do konca tega leta, pa gotovo do srede leta 1980“.

Določnim krogom pa je ravnanje vlade že preveč „rahlo“. Tako je na primer Zveza za Južno Tirolsko po razgovoru z zunanjim ministrom Pabrom naslovila na zvezno vlado in na politične stranke poziv, naj končno sprejmejo „odločne ukrepe“ za dokončno rešitev južnotirolskega vprašanja in s tem za popolno izvedbo vseh obveznosti, ki jih je pred desetimi leti prevzela Italija.

Novo „ofenzivo“ glede Južne Tirolske utemeljuje Avstrija s tem, da je minilo deset let od podpisa paketa; opozarja torej Italijo na 10 let stare dolgove. Toda prihodnje leto bo minilo 25 let od podpisa avstrijske državne pogodbe, katere 7. člen še vedno ni izpolnjen. Skrb in briga Avstrije za manjšino v Italiji je brez dvoma upravičena in povsem legitimna — toda v svoji manjšinski politiki uveljavlja prakso dvojnih meril, dokler tudi sama ne izpolni obveznosti, ki jih je prevzela do manjšin.

VARSTVO OKOLJA V EVROPI

mora ostati zadeva mednarodnega sodelovanja

Umazan zrak in onesnažene vode ne spoštujejo državnih meja. Ob tej osnovni ugotovitvi je potekala široka razprava v okviru ministrske konference držav članic ekonomske komisije OZN za Evropo, ki je prejšnji teden zasedala v Ženevi. Po mnenju udeležencev je bila konferenca, posvečena varstvu okolja, bolj plodna, kot so prvotno pričakovali. Izglasovali so namreč konvencijo o prekomejnem daljinskem onesnaževanju zraka in deklaracijo o čisti tehnologiji, izdelali pa so tudi smernice za nadaljnje varstvo okolja v Evropi.

Sprejeta konvencija se sicer naša le na enega od številnih problemov okolja, to je daljinsko prekomejno onesnaževanje ozračja, vendar je ravno ta problem v Evropi trenutno zelo pereč. Treba je

samo pomisliti, da dimniki na naši celini v enem samem letu izpuhajo v ozračje kar sto milijonov ton žvepovega dioksida, ki ga potem veter razpiha prek državnih meja, da se potem daleč od svojega izvora poseda na tla in v vode — seveda ne brez škodljivih posledic.

Ravno v zvezi s posledicami, ki ga ima to „svobodno prehajanje“ strupenih plinov na celotno okolje, pa je bilo na konferenci močno poudarjena potreba, da bi sodelovanje razvili tudi za razreševanje drugih problemov okolja. Pri tem je naletela na ugoden odmev zlasti pobuda jugoslovanske delegacije, ki je predlagala varstvo mednarodnih rek in jezer, ki so zaradi širjenja mest in razvoja industrije, plovbe ter toplotnega onesnaževanja vse bolj ogrožene.

„Če bomo v Evropi še naprej onesnaževali s sedanjim tempom, se bomo morali soočiti z nevarnostjo, da bodo prav vode, ki so življenjski pogoj celotnega razvoja Evrope, postale omejujoči dejavnik razvoja,“ je opozoril vodja jugoslovanske delegacije Zvone Dragan. Menil je, da pomeni konvencija o varstvu zraka prispevek k izgrajevanju prava okolja; toda prav v tem pravu mora biti zapisano, je naglasil, da nihče nima pravice skupnih naravnih virov uporabljati tako, da s tem ogroža druge.

Tudi predstavniki številnih drugih držav so se strinjali, da je sodelovanje na področju varstva zraka treba razširiti tudi na področje varstva voda ter so izrazili pripravljenost za nadaljnje sodelovanje na področju varstva okolja. Predlog, da se pripravi dokument tudi za varstvo voda, pa je med drugimi izrecno podprl tudi izvršni direktor programa Združenih narodov za okolje (UNEP). Naglasil je potrebo po hitrem ukrepanju na področju varstva voda in s posebnim opozorilom na Donavo izjavil, da je UNEP pripravljen sodelovati pri prizadevanjih za zaščito te najbolj mednarodne reke Evrope.

Katastrofalne poplave so težko prizadele zlasti Črno goro

Jugoslovanska republika Črna gora, ki jo je letos spomladi hudo prizadel katastrofalni potres, je zdaj ponovno žrtev naravne katastrofe: velike poplave so zlasti v Črni gori, v Kosovu in v Makedoniji, v manjšem obsegu pa tudi v Sloveniji povzročile ogromno materialno škodo ter zahtevale tudi človeške žrtve.

V najhujše prizadetih predelih so morali razglasiti izredno stanje. Poplavljeni so četvilna naselja ter odrezana od ostalega sveta; prebivalstvo iz ogroženih krajev so morali evakuirati, marsikje pa imajo težave tudi pri preskrbi s pitno vodo. Že do ponedeljka so poplave v Jugoslaviji, ki jih uvrščajo med najhujše tekom zadnjih let, zahtevale tudi devet človeških žrtev.

Enako število smrtnih žrtev katastrofalnih poplav pa javljajo tudi iz Grčije, kjer so večdnevni nalivi prav tako povzročili obsežne poplave. V devetih okrajih so razglasili izredno stanje; številne vasi so opustošene; usoda mnogih prebivalcev v krajih, ki so povsem odrezani od ostalega sveta pa je še neznan.

V obeh državah je prišlo do velikih zastojev v prometnih zvezah, prekinjene so tudi telefonske zveze, ogrožena je preskrba z električno energijo.

V Sloveniji je najbolj prizadeto Pomurje, kjer je zlasti Mura preplavila obširna področja, pa tudi številni drugi potoki so prestopili bregove in so se vode razlile po poljih, preplavile ceste in železniške proge ter povzročile veliko škodo v naseljih. Tudi Kočevje je bilo popolnoma od-

rezano od sveta, kajti poplavljeni so bile vse poti, ki povezujejo Kočevje z drugimi kraji. Obsežna opustošenja na poljih in travnikih ter spodkopane ceste in druge prometne povezave pa javljajo tudi iz številnih drugih predelov in krajev Slovenije.

Podpiramo pravični boj Slovencev v Kanalski dolini

Šolske in občinske oblasti v Ukvah v Kanalski dolini spet enkrat izkazujejo svojo „demokracičnost“: podoba kot pri nas na Koroškem jim je pouk slovenščine trn v peti ter ga skušajo zabraniti z najrazličnejšimi ukrepi. Celotno akcijo samopomoči, to je proti slovenskemu pouku izven rednega šolskega pouka, so se oblasti zaletele z birokratskimi trikovi, samo da slovenski otroci ne bi mogli imeti pouka v materinščini.

Po Primorskem dnevniku povzemamo, da je ukljanska župnija že v začetku oktobra poslala pristojni šolski in občinski upravi pismeno prošnjo za čimprejšnjo dodelitev učilnic za pouk slovenščine, glasbe in verouka. Toda do srede novembra prošnja še ni bila rešena, marveč oblasti z različnimi birokratskimi izgovori zavlačujejo ali sploh onemogočajo pričetek pouka. Tako je šolska oblast v Trbižu sredi oktobra zahtevala od občinske uprave v Ukvah, naj ugotovi, če župnik razpolaga z lastnimi prostori za pouk; v tem primeru naj se dodelitev učilnic odkloni. Še posebej pa je šolska uprava zabičala, da pouka slovenščine vsekakor ne sme biti v dneh, ko je na sporedu državni tečaj nemščine (!).

Starši prizadetih otrok so pismeno protestirali proti nezaslišanemu ravnanju oblasti, skupaj s slovenskimi prosvetnimi društvi v Kanalski dolini pa so se obrnili tudi na vso slovensko javnost, naj jih podpre v boju za končno uveljavitev najosnovnejših človekovih pravic.

Koroški Slovenci, ki tudi sami doživljamo podoben mačehovski odnos oblasti do nas in naših upravičenih zahtev, bratom v Kanalski dolini izražamo vso solidarnost v njihovem pravičnem boju!

Pravica do razvoja ena temeljnih človekovih pravic

Z ogromno večino 132 glasov ob devetih vzdržanih in enem samem glasu proti (ZDA) so v socialnem odboru glavne skupščine OZN sprejeli predlog resolucije o koordiniranju dejavnosti v zvezi s človekovimi pravicami in o načinih za njihovo nadaljnjo poglobitev. Namen te resolucije je v prvi vrsti ta, da bi svetovna organizacija pravico do razvoja razglasila kot eno temeljnih človekovih pravic in se s tem izrekla za zajamčeno pravico do dela in sodelovanja delavcev v upravljanju.

Na sedežu svetovne organizacije prevladuje mnenje, da bo glavna skupščina to pobudo sprejela, kar pomeni, da bosta ti dve pravici prvič sprejeti v dokument Združenih narodov, kar lahko pomeni prelomnico v obravnavanju te problematike.

Pobudo za razglasitev pravice do razvoja kot temeljne človekove pravice je dal letošnji šesti vrh neuvrščeni. Pri obravnavanju tega vprašanja so neuvrščene države v OZN ugotovile, da se na pravico do dela logično navezuje pravica delavcev do sodelovanja v upravljanju proizvodnje. Njihove formulacije so vsebovane v resoluciji, ki jo je socialni odbor predložil glavni skupščini svetovne organizacije.

Predlog izraža tudi zahtevo, da je treba nadaljevati delo za poglobitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter sestaviti študijo o vplivanju mednarodnega položaja na uresničevanje človekovih pravic.

V središču Gorice bogata dejavnost Slovencev

Pred 75 leti so v Gorici otvorili slovenski Trgovski dom, ki je bil tedaj najlepša stavba v mestu. Zgradili so ga v času, ko so v mestu pridobivali eno za drugo važne pozicije, ko je bilo slovenskih trgovin vedno več, ko je bilo vedno več otrok v slovenskih šolah — skratka ko je mesto počasi dobivalo slovensko lice.

Trgovski dom je bil za Gorico tisto, kar so bili v drugih slovenskih mestih Narodni domovi. Sredstva za gradnjo je dala Trgovsko-obrtna druga, slovensko bančno podjetje, ki so ga tik pred obratom stoletja ustanovili goriški trgovci in obrtniki. Načrt za stavbo je napravil arhitekt Max Fabiani, ki je ustvaril vrsto za tedanji čas modernih gradenj tudi v drugih mestih, na Dunaju, v Ljubljani, v Trstu. V novem domu je bila tudi gledališka dvorana, kjer se je odvijala bogata kulturna dejavnost. Poleg tega so bili v domu sedeži raznih slovenskih gospodarskih in kulturnih društev. Svoj sedež je imela v poslopu banka Trgovsko-obrtna zadruga, svojo podružnico pa tudi Ljubljanska kreditna banka. Tamkajšnja knjigarna je veljala za eno najlepših in najbogatejših v slovenskem svetu sploh.

Čeprav v drugih okoliščinah, se je gospodarsko in društveno življenje Slovencev v Gorici nadaljevalo tudi po prvi svetovni vojni, ko je avstrijska država zamenjala italijanska. Kmalu pa je morala Ljubljanska

banka pod pritiskom prodati goriško in tudi tržaško podružnico neki italijanski banki. Fašistična oblast je z nasiljem izgnala iz stavbe slovenska društva in slovenski dom je postal sedež fašistične stranke.

Po drugi svetovni vojni je vsa lastnina fašistične stranke prišla v last italijanske države. Toda zaman so bili poskusi preživeli članov bivšega slovenskega lastnika, da bi dobili nazaj s silo odvzeto lastnino. V stavbi je danes sedež nekaterih državnih uradov, na Slovence, ki so stavbo zgradili ter v njej živeli in delali, pa so „pozabili“. Slovenci so morali izprazniti tudi Ljudski dom, v katerem je bil v letih 1945 in 1946 sedež številnih slovenskih in protifašističnih organizacij in katerega dvorana je bila po vojni prizorišče nešteti predstav in drugih prireditiv.

Danes gradijo goriški Slovenci spet nov dom. Imel bo zelo moderno urejeno gledališko dvorano, ki bo služila tako za gledališke predstave kot za koncerte in druge prireditve. Poleg tega bo v sklopu doma urejena tudi sodobna telovadnica, v kateri se bo izživljala slovenska mladina. Novi dom bo po vsej verjetnosti dograjen že prihodnje leto. Takrat bo vestransko slovensko življenje v Gorici znova zaživelo — čeprav ne gre omalovaževati številnih prireditiv, ki so se odvijale v vseh povojnih letih in se še odvijajo v drugih domovih in dvoranah, ki pa nimajo ne kapacitet ne vseh sodobnih naprav, kot jih bo imelo novo kulturno in športno središče.

V začetku stoletja so Slovenci v Gorici zgradili Trgovski dom, ki je bil iz vsestranskih razlogov velika pridobitev za vse mesto. Kmalu bodo imeli spet nov slovenski dom, ki bo prav tako velika pridobitev — za vse mesto. Za tamkajšnje Slovence pa še posebej.

(Turistični informator)

KONFERENCA FAO SVARI:

Milijarda ljudi bo stradala če se kmetijska proizvodnja ne bo kmalu povečala

V Rimu zaseda že drugi teden 20. konferenca Organizacije OZN za prehrano in kmetijstvo (FAO), na kateri je zbranih okoli 1500 predstavnikov iz 146 držav sveta. Na konferenci razpravljajo o problemih prehrane svetovnega prebivalstva, ki se vsako leto poveča za kakih 100 milijonov, kar pomeni, da bo leta 2000 živel na svetu že šest milijard ljudi, ki jih bo treba nasiti. Zato pa so na konferenci posebej poudarili: če se kmetijska proizvodnja v naslednjih 20 letih ne bo povečala vsaj za polovico, bo že konec tega stoletja stradala milijarda ljudi.

Pomanjkanje hrane grozi zlasti državam v razvoju, kar bi po ugotovitvah FAO utegnili privedi do „gospodarske katastrofe“. Generalni direktor FAO Sauma je opozoril na statistično ugotovljena dejstva, da je na svetu vedno več lačnih, ter je ta pojav neposredno povezal z varnostjo in mirom v svetu. V isto smer pa je v svojem pozdravnem govoru šel tudi papež Janez Pavel II., ki je poudaril, da je podhranjenost in lakota, ki pesti tako veliko ljudi, najresnejša pretnja miru v svetu. Ostro je obsodil potrošniško družbo in pozval svetovno skupnost, naj usmeri svoje gospodarske napore v „reševanje osnovnih človeških potreb, ne pa tistih umetnih, pogojenih z vedno večjo publicistiko, igro na tržiščih in z močjo na

gospodarskem, finančnem in političnem področju“.

Tudi predstavniki posameznih držav so z vso resnostjo opozarjali na probleme, ki se človeštvu postavljajo na področju prehrane čedalje večjega števila prebivalstva. Poudarili so, da je lakota skrb celotnega človeštva in ne le 450 milijonov ljudi, ki v državah v razvoju trpijo za kronično podhranjenostjo. V teh državah se položaj iz leta v leto slabša, tako da so te države prisiljene uvažati vedno več kmetijskih pridelkov, s čimer povečujejo svojo odvisnost od razvitega dela sveta in povečujejo primanjkljaj v plačilnih bilancah. V zadnjih štirih letih so države v razvoju povečale uvoz žitaric od 51 milijonov ton v letu 1975 na 80 milijonov ton, kolikor jih bodo morale uvoziti letos.

Iz tega sledi, da bodo revne države vedno bolj odvisne od bogatih — kar zadeva prehrano, pa najbolj od Amerike. Sploh je svet v bistvu odvisen od uspešnosti ameriškega kmetijstva, kajti podatki OZN kažejo, da samo Amerika zagotavlja 57 odstotkov svetovnega izvoza žitaric.

Spričo tega je težišče razprav na sedanjih konferenci vprašanje, kako pomagati državam v razvoju. FAO poudarja, da bodo razvite države morale precej povečati pomoč, in sicer

je predvideno, da bi se ta pomoč povečala od sedanjih pičlih 5 milijard dolarjev na 13 milijard do konca prihodnjega desetletja. Od držav v razvoju FAO terja, naj povečajo investicije v pospeševanju kmetijske proizvodnje, od razvitih držav pa terja, da odstranijo trgovinske pregrade in povečajo uvoz surovin ter industrijskih izdelkov iz držav v razvoju; industrijske države pa naj poleg tega neposredno pomagajo tudi z živili ter državam v razvoju vsako leto pošljejo vsaj 10 milijonov ton hrane.

V ostalem poteka dvajseto zasedanje konference FAO v času, ko dobiva kmetijstvo vse večji pomen v okviru gospodarskega razvoja in ko mednarodna skupnost teži za tem, da bi se zmanjšale razlike med razvitimi in nerazvitimi v luči kriterijev novega mednarodnega gospodarskega reda in mednarodnega sodelovanja. Leto 1979 je bilo namreč na področju kmetijstva polno protislovij. Svetovna proizvodnja hrane se je sicer povečala, vendar je kljub temu narasla tudi lakota, ker dežele proizvajalke hrane niso sposobne zagotoviti dovolj velikih in učinkovitih rezerv. Poplave, suše, epidemije in vojne so uničile velik del hrane predvsem v deželah, kjer obstaja kronično pomanjkanje hrane. Zato je že lani konferenca o kmetijski reformi postavila osnove za korenito spremembo kmetijske politike v svetu: zemljo kmetom, ki jo obdelujejo, razširiti pomoč pri nakupu kmetijske tehnologije, spodbujati sodelovanje med razvitimi in revnimi — to so bile osnovne zahteve konference lani, ki jih letos še konkretizirajo.

Seznam največjih

Beograjska „Ekonomska politika“ je objavila seznam največjih delovnih organizacij v Jugoslaviji.

Po tem seznamu je „največja med največjimi“ Industrija nafte (INA) v Zagrebu, ki je imela v letu 1978 dohodek v višini več kot 56 milijard dinarjev. Med prometnimi delovnimi organizacijami so na prvih štirih mestih železniško-transportna podjetja Zagreb, Sarajevo, Ljubljana in Beograd (njihov dohodek je znašal od 11,2 do 7,4 milijarde dinarjev), na petem mestu pa je letalsko podjetje JAT s 5,4 milijarde celotnega dohodka. Med trgovinskimi organizacijami je največja UPI Sarajevo (kmetijstvo, promet in industrija) s 23,8 milijarde dinarjev dohodka, Mercator s 14 milijardami je na tretjem mestu in Emona s 13,5 milijarde prometa na petem mestu. Med bankami pa je največja Združena beograjska banka, ki je imela 489,9 milijarde dinarjev skupnih sredstev.

V 220 največjih delovnih organizacijah je zaposlenih 43 % vseh delavcev v Jugoslaviji.

Kartuzija Pleterje odlikovana za zvestobo v najtežjem obdobju - v času NOB

Kartuzija Pleterje, ki je edina kartuzija v socialističnih državah, je pred nedavnim roslavljala 75-letnico obnovljenega delovanja v Sloveniji. Ob tem jubileju jo je jugoslovanski predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod z zlato zvezdo, in sicer za zasluge med narodnoosvobodilno borbo in za uspešno vključevanje v življenjske in razvojne tokove po osvoboditvi. Visoko odklikovanje je v navzočnosti vodilnih predstavnikov slovenskega družbenopolitičnega življenja izročil priorju samostana Janezu Drolcu predsednik predsedstva SR Slovenije Viktor Avbelj.

V svojem govoru je predsednik Avbelj omenil predvsem pokojnega priorja dr. Josipa Edgarja Lavova in dejal, da je bilo njegovo „veliko, plemenito in hrabro dejanje izrednega pomena in zgleda, saj je kartuzija Pleterje dokazala, da naš boj ni imel ne tedaj niti nima danes protiverskega značaja“. Ocenil je, da je bil pleterški samostan „dragocen člen v razvejanem mozaiku tistih sil, ki so razumele imperativ časa in so se združene — v Osvobodilni fronti na čelu s komunistično partijo — bojevale za pravično stvar, za nacionalno in socialno osvoboditev“.

Za odlikovanje se je zahvalil prior Drolc, ki se je prav tako spomnil svojega predhodnika Lavova, o katerem je dejal, da je razumel klic časa in se postavil na

stran zatiranih, proti okupatorju. „Globoko veren človek, velik humanist in rodoljub, kot je bil dr. Lavov, se je dosledno postavil na stran narodnoosvobodilnega gibanja, čeprav mu je zaradi tega delovanja grozila smrt.“ Dejal je, da se je kartuzija po osvoboditvi takoj vključila v obnovo domovine in v graditev ljudske oblasti. Kot dokaz pravilnosti te usmeritve pa je omenil dejstvo, da so Pleterje redno obiskovali vodilni predstavniki Slovenije in Jugoslavije, med njimi tudi predsednik Tito. Ob koncu pa je v imenu vseh 22 menihov zagotovil, da bo kartuzija še naprej delala za blaginjo Slovenije in Jugoslavije.

Kartuzijo Pleterje je leta 1407 ustanovil celjski grof Herman II. zaradi turških vpadov, kmečkih uporov in širjenja protestantizma je ob koncu 16. stoletja redovno življenje zamrlo. Pleterško posest so prevzeli jezuiti, potem je prišla najprej v državne in nato v zasebne roke, leta 1899 pa so posest odkupili francoski kartuzijanci, ki so zgradili nov samostan, v katerem je leta 1904 spet steklo živ-

ljenje. Od začetka so v kartuziji pod Gorjanci prevladovali francoski redovniki, potem so se jim pridružili še nemški, kmalu pa so začeli prihajati v samostan tudi Slovenci, Hrvati in Slovaki. Danes je kartuzija Pleterje edina v socialističnem svetu in hkrati tudi najbolj vzhodna.

Menihi v Pleterjih živijo po strogih pravilih. Razen priorja in še dveh bratov, ki morajo govoriti in vzdrževati stike z zunanjim svetom, vlada v samostanu molk, ki ga prekinjajo le za molitev. V kartuzijo tudi ne sme stopiti ženska. Enkrat pa so redovniki to prepoved zavestno kršili: med narodnoosvobodilnim bojem so v samostanskih prostorih našle skrivališče in zatočišče tudi partizanke...

V širši javnosti je kartuzija Pleterje znana predvsem po slavnem žganju, po hruškah v steklenicah, po siru in vinu, kar pridelujejo in prodajajo za kritje življenjskih potreb. Toda v samostanu so tudi velike kulturne in umetnostne dragocenosti. Med nje spada predvsem knjižnica, ki hrani okoli 50.000 zvezkov, med katerimi je precej rokopisov unikatov, starih 600 do 700 let, poleg tega pa vrsta slikarskih del flamske slikarske šole iz 17. stoletja.

Kljub svoji odmaknjenosti od zunanjega sveta pa so kartuzijanci v Pleterjah pokazali zvestobo do domovine v času, ko je bilo to najbolj potrebno.

Dunajsko gostovanje v Zagrebu in v Mariboru

Za konec minulega tedna je bil dunajski Burgtheater s svojo „Malo sceno“ na gostovanju v Jugoslaviji, kjer se je z velikim uspehom predstavil najprej v Zagrebu in v nedeljo zvečer v Mariboru z uprizoritvijo dramskega dela „Zalost onkraj sanj“ (Wunschloses Unglück) Petra Handkeja. Pod vodstvom režiserja Klause Höringa sta igrala Hilde Krahl in Georg Schuchter.

Znani pisatelj Peter Handke, rojen v Grebinju na Koroškem in po materini strani slovenskega pokolenja, živi sedaj v Parizu, ker — kakor se je sam izrazil — „ne more prenašati zadušljivega avstrijskega in nemškega malomeščanskega ozračja“. Zato doma na Koroškem tudi ni „priljubljen“ in je vsekakor značilno, da je njegova drama „Zalost onkraj sanj“ doživela avstrijsko krstno predstavo — v slovenskem jeziku, in sicer v izvedbi Male drame iz Ljubljane v okviru letošnjih 10. Koroških kulturnih dni v Celovcu.

Gostovanje dunajskega gledališča s tem komadom v Zagrebu in Mariboru je bilo pravi kulturno-umetniški dogodek. Čeprav je bilo delo izvajano v nemškem jeziku, so ljubitelji odrske umetnosti pokazali dosti več kulturnosti kot pred nedavnim dunajska publika ob gostovanju Drame SNG iz Ljubljane.

Uspešen potek

4. slovenskega knjižnega sejma

Na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču je bil — kakor smo v našem listu že poročali — v času od 12. do 18. novembra 4. Slovenski knjižni sejem. Skupno 22 založb je razstavljalo najnovejšo slovensko proizvodnjo zadnjih dveh let. Med njimi je bilo tudi Založništvo tržaškega tiska, medtem ko je slovensko knjigo s Koroške zastopala Slovenska študijska knjižnica iz Celovca.

Ponosno je bilo na sejmu ugotovljeno, da se slovenska knjiga tako kvalitativno kot tudi kvantitativno lahko meri z drugojezičnimi knjigami. Že samo to dejstvo naj bo za nas moralna vzpodbuda in hkrati dokaz, da je kultura slovenskega naroda v svetovnem merilu enakopravna kulturam drugih narodov.

Zanimiv prispevek sejma so predstavljale tudi posebne razstave, kot na primer razstava Titovih del v slovenščini, razstava del Edvarda Kardelja, spominska razstava Prežihovih del itd.

Glasilo italijanske manjšine

slavi 35-letnico izhajanja

Osrednje glasilo italijanske narodnostne skupnosti v Jugoslaviji — dnevnik „La voce del Popolo“ — obhaja letos 35-letnico izhajanja. Rodil se je 27. oktobra 1944 v skromni leseni baraki blizu Reke. V začetku je na šestih ciklostiranih listih kot glasilo osvobodilnega ljudskega odbora mesta Reke širil med italijanskim delom prebivalstva misel ljudske vstaje, po osvoboditvi pa je kot glasnik interesov italijanske skupnosti v Jugoslaviji prispeval pomemben delež k razvoju ne samo italijanske manjšine, temveč celotnega prebivalstva na tem področju.

Pomembni jubilej so proslavili na sedežu Unije Italijanov na Reki, kjer so se zbrali člani kolektiva jubilarne lista ter zastopniki italijanske manjšine. Pridružili pa so se jim tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij reškega področja ter gostje iz Italije, med katerimi je bil tudi predsednik deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine Mario Colli.

Predsednik SZDL skupnosti občin Reke, ki je orisal poslanstvo lista in prispevek italijanske skupnosti k razvoju dobrososedskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo, je predstavnikom lista izročil posebno priznanje SZDL. Zastopniki raznih listov pa so jubilarantu izrekli čestitke, ki se jim pridružuje tudi Slovenski vestnik.

Na sedežu Unije Italijanov za Istro in Reko so ob tej priložnosti odprli razstavo partizanskih risb.

TV osvaja južnoameriške dežele

Svet je bil lani presenečen, ko je zvedel, da Argentina nima televizije in da je bila uvedba televizije glavni pogoj za organizacijo svetovnega nogometnega prvenstva. Še večje presenečenje pa je pred nedavnim zbudila novica, da ima Argentina zdaj v vsej Južni Ameriki največ televizijskih sprejemnikov glede na število prebivalcev.

Po najnovejših podatkih ima Argentina, ki šteje 25,3 milijona prebivalcev, 4,6 milijona televizorjev ali 181 na tisoč prebivalcev.

Seveda pa ti podatki ne morejo biti odločilni za ugotavljanje razviliti televizijskega omrežja v posameznih državah Latinske Amerike. Tako ima na primer Brazilija 15 milijonov TV sprejemnikov, kar je dvakrat več kot jih ima vseh enajst drugih južnoameriških držav skupaj, pa kljub temu pride v Braziliji „samo“ 133 sprejemnikov na tisoč prebivalcev. Sploh ima Brazilija najbolj razvito televizijsko omrežje s tremi postajami, ki oddajajo na šestih kanalih, in to izključno v barvah.

Med najbolj razvite države z več kot 100 sprejemniki na tisoč prebivalcev spadajo tudi Urugvaj, Venezuela in Čile, najslabše povprečje pa izkazuje Bolivija, kjer pride na tisoč prebivalcev le 8 sprejemnikov. V Gvajani pride na tisoč prebivalcev 52 sprejemnikov, vendar je v vsej državi, ki šteje le 69.000 prebivalcev, vsega skupaj samo 3150 sprejemnikov.

Glasbena šola v Kranju

obhaja 70-letnico uspešnega dela

S slavnostnim koncertom, na katerem so učenci izvajali dela domačih in tujih skladateljev, je Glasbena šola v Kranju prejšnji teden proslavila 70-letnico svojega uspešnega delovanja.

Kakor povzemamo iz poročil v tisku, je glasbeno kulturo v Kranju že pred ustanovitvijo glasbene šole gojila „Narodna čitalnica v Kranju“, ki je bila od leta 1863 dalje osrednja ustanova te vrste na Gorenjskem. Z namenom, da bi glasbenemu delovanju dali trdnjšo podlago, pa so septembra 1909 ustanovili društvo „Glasbena šola v Kranju“. Še istega leta meseca decembra je šola pričela s poukom, ki je obsegal predmete zborovsko petje, klavir, violina in glasbena teorija. Zaradi pomanjkanja lastnih prostorov je več kot sto učencev te šole vadilo v osnovni šoli, v gimnaziji in še drugod.

Pogoje za pravo rast pa je dobila šola šele po osvoboditvi. Že 15. maja 1945 je začela s poukom, ustanovila je najprej mladinski pevski zbor, pozneje pa tudi harmonikarskega. Gojenci šole so nasto-

pali na številnih prireditvah, več koncertov pa so imeli tudi na gradbiščih mladinske proge Samac-Sarajevo.

Danes je na šoli vpisanih okoli 470 učencev. Najmočnejši je klavirski oddelek, ki ga obiskuje blizu 160 gojencev; sledijo mu piñalni in harmonikarski oddelek, predšolska glasbena vzgoja, trobila, kitara in solo petje. Šola razvija pouk tudi v drugih krajih. Posebno pozornost posvečajo predšolski glasbeni vzgoji, kjer so otroci od 4. leta naprej razvrščeni v skupine, pozneje pa jih po njihovi nadarjenosti sproti usmerjajo v posamezne instrumentalne oddelke. Kakor pravi ravnatelj kranjske glasbene šole Alojz Ajdič, razvija šola mnoge nove oblike glasbenega izobraževanja. Za boljše razvijanje amaterske glasbene dejavnosti je pred dobrim letom organizirala dveletno zborovodsko šolo.

Med njene „nove dejavnosti“ pa sodi predvsem tudi pomoč, ki jo nudi mladi, vendar uspešno se razvijajoči glasbeni šoli pri nas na Koroškem.

TONE ZORN

Kärntner Landsmannschaft in nemškonacionalna propaganda pred 60 leti

Povzemimo tudi najvažnejše zahteve nemške strani, naslovljene na plebiscitno komisijo. Zahteve so bile: takojšnja odslovitve jugoslovanske vojske iz plebiscitne cone A, reorganizacija orožništva „v smislu mirovne pogodbe“ ter njegova podreditev organom plebiscitne komisije, odprava državnega nadzora (sekvestra nad južnokoroško veleposestjo) in, končno, zagotovitev pravice do svobodnega zbiranja (KL, 17. september 1920, št. 69).

Pred plebiscitom je Kärntner Landsmannschaft s poudarkom vpregla v predplebiscitno propagando tudi hrvaško vprašanje. Pri tem mislimo na objavo obsežnega „pisma“, ki naj bi ga napisali „podjarmljeni, za slovenske brate zaskrbljeni Hrvatje“. „Pismo“ se začinja z „bratskim opozorilom“ koroškim Slovincem v želji, da bi bilo vsaj njim „prizanešena“ „strahotna nesreča“, ki je doletela Hrvatce, brez lastne volje vključene v jugoslovansko državo.

O tem, kdo so bili avtorji pisma, več kot očitno govori dejstvo, da se kliše pisma sklada s siceršnjim pisanjem Kärntner Landsmannschaft, le da so sedaj Nemce zamenjali Hrvati. Tako lahko z gotovostjo trdimo ne le to, da je „pismo“ nastalo v Celovcu, ampak tudi, da ga je pisala nemška roka iz kroga dr. Hansa Steinacherja.

Tako „pismo“ govori o Hrvatih kot narodu s staro kulturo, o hrvaštvu kot stoletnem braniku krščanstva in zahodne kulture pred napadi z vzhoda, pa tudi to, da so sedaj izročeni na milost in nemilost polciviliziranemu narodu (beri: Srbom). Po „pismu“ so slednji na znatno nižji stopnji kot pa Hrvatje. O Hrvatih dalje izvemo, da so postali sužnji, obsojeni na grdo smrt. Sledi oris trpljenja hrvaškega naroda pod srbskim jarmom in to skupaj s pretnjo, da „vas, slovenske brate na Koroškem, čaka ista usoda. Tudi Vi boste hlapčevali, tudi Vas bodo, v kolikor boste prišli pod Jugoslavijo, obdelovali s palicami in knutami“. „Toda Vi ste srečni — nadaljuje „pismo“ — saj imate svojo usodo v lastnih rokah. Ste pred plebiscitom, ki ima odločiti, ali boste pripadli tej roparski državi (Jugoslaviji), ali pa boste svobodni državljani kulturne države“. V nadaljevanju je „pismo“ pozivalo koroške Slovence, naj se ne pustijo zavajati „brezvestnim agitatorjem, ki nastopajo za Jugoslavijo“, ter vzklika: „Vaša rešitev je v Avstriji.“ S plebiscitom Hrvatje sicer nimajo kaj izgubiti, vendar pa „popolnoma neosebno, brez lastnega interesa naslavljamo te opozorilne besede na Vas, slovenski bratje na Koroškem, ter pro-

simo in zaklinjamo tako Vas kot Vaše otroke in otrok otroke pred grozno usodo, ki cveče na Hrvaškem. Zato glasujte za Avstrijo!!!“. Ob koncu „pismo“ pravi, da draginja v Jugoslaviji ni nič manjša kot v Avstriji, pač pa je v Jugoslaviji neizmerna nezadovoljnost, „varnost življenja in svoboda posesti sta izginili, javna korupcija je brez primere“ (gl. KL, 28. september 1920, št. 72).

V dneh pred plebiscitom je začela Kärntner Landsmannschaft izhajati dnevno. V eni od teh števil najdemo tudi zagotovilo, dano Slovincem, da bodo v Avstriji dobili vse narodnostne pravice. Takole beremo: „če pridete k Avstriji, boste dobili: slovenski jezik, učitelje, duhovnike, uradnike. To je čista resnica. To jamči mirovna pogodba.“ Celovski propagandni list je ob tem zagotavljal Slovincem, da bodo slovenski otroci obiskovali šole s slovenskimi učitelji, in laž je, je poudarjala Kärntner Landsmannschaft, če se omenja, „da boste morali opustiti svoj jezik“ (Kärntner Landsmannschaft, 5. oktober 1920, št. 77) — trditev, ki se je kljub nasprotnemu zagotavljanju celovškega lista pričela po plebiscitu kaj kmalu uresničevati... (KL, 5. oktober 1920, št. 77).

V.

Značilno, da je omejevanje pravic slovenski skupnosti, čeprav v zakritih besedah, nakazala tudi Kärntner Landsmannschaft. O tem zgovorno priča opozorilo lista o vnovični dolž-

nosti pritegniti vsakogar, neglede na njegovo ime, starost, poklic ali narodnost, k ohranitvi nedeljene Koroške (prim. KL, 20. oktober 1920, št. 80). In dalje: „sovrastvo, ki ga je jugoslovanska propaganda vcepila celo v dušo otrok, mora biti izkoreninjeno“. Značilno je, da se sedaj ob Nemcih znova pojavijo Windische — vindišarji.

V pisanju propagandnega lista tudi že začetimo vse tisto, kar je v prihodnje opredeljevalo položaj Slovincem v deželi. List je dal vedeti, da bodi šola sedaj še večja pomembna naloga, ko je to bila v preteklosti. Tako je namreč razumeti pisanje, po katerem „naj učenci znova in še močneje kot nekdanj spoznajo čudoviti smisel domovine ter zavračajo vse nasprotno agitacijo in zastrupljanje duha“, vse seveda v korist ponosne, nedeljene in enotne Koroške. „Mladina bo poroštvo za mirno sožitje Nemcev in vindišarjev (!)“, bo tudi „zdrava“ (beri: nemško usmerjena) in na „njej hočemo (koroški Nemci) ustvariti osnovo neprimerno lepše, srečne Koroške“.

Propagandni list je tudi zagotavljal, da Windische lahko še naprej častno uporabljajo svoj govor (Sprache) ter imajo neoviran dostop do učilišč in uradov. Poleg tega še beremo o skrbi vindišarjev za svojo politično „nedovidnost in svobodo (pred Slovenci op.)“ (KL, 27. oktober 1920, št. 81). — Med vprašanji, ki so jih prinašale poblebiscitne številke Kärntner Landsmannschaft, je bila tudi usoda Mežiške doline, „izgubljene, a nepozabljene dežele“ (KL, 8. januar 1921).

Šentprimož v Podjuni

Koncert Kernjakovih in Gobčevih pesmi

Pravijo, da starost ni nikakršna zasluga. Morda je temu res tako, vseeno praznujemo vsak življenjski jubilej v zasebnem ali širšem krogu. Še večji povod za tako praznovanje pa je, če gre za osebo, ki je s svojim umetniškim delom svojemu narodu ustvarila in podarila neminljiva dela. Taki osebnosti sta prav gotovo Pavle Kernjak in Radovan Gobec, ki sta letos slavila osemdeseti oziroma sedemdeseti življenjski jubilej. Tako Kernjak kot Gobec sta slovensko in s tem tudi koroško pevsko kulturo obogatila z neminljivimi stvaritvami. Zato je prav, da je Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Šentvidu v Podjuni svoj sobotni koncert posvetilo tema dvema skladateljema.

Vabilu SPD „Danica“ se je odzvalo veliko število ljubiteljev Kernjakove in Gobčeve pesmi, kar je že samo po sebi potrdilo, kako naš človek ceni in ljubi njuno pesem. Da pa smo pesmim jubilarov lahko prisluhnili pa je seveda zasluga pevke in pevcev, ki so na sobotnem koncertu nastopali in z ljubeznijo pripravili ustrezní spored. To so bili mešani zbor, ki ga vodi neumorni Hanzej Kežar, otroški zbor, s katerim se je

učinkovito predstavila Danica Kežar in mešani Oktet, kateremu kot znano, prav tako kot zborovodja načeljuje Hanzej Kežar. Poleg tega sta prišla v združeni formaciji moški zbor SPD „Vinko Poljanec“ iz Skočjana in SPD „Trta“ iz Zitare vasi, pod vodstvom Jozeja Starca. Vsi so prišli, da jubilaroma čestitajo z njunimi pesmimi in da se jima zahvalijo za vse, kar sta prispevala v slovensko zakladnico zborovskega petja.

„NAVADEN ČLOVEK“

v Celovcu in Pliberku

Slovensko prosvetno društvo „Vrtača“ iz Slovenjega Plajberka je tokrat gostovalo s komedijo B. Nušiča, „Navaden človek“ v dvoranah Marijanišča v Celovcu, ki je bila nabito polna. Obiskovalci so bili v veliki večini dijaki in tega se veselimo toliko bolj, ker je bilo zadnje čase slišati, da se naša mladina vse premalo odziva vabilom na slovenske kulturne prireditve. Člani društva „Vrtača“ so se sedaj prepričali o nasprotnem; kljub temu, da je bila igra napove-

dana samo teden prej s skromnim obvestiloma v slovenskih tednikih in da ravnateljstvo slovenske gimnazije ni moglo dopustiti krožnega obvestila dijakom po razredih — kar je popolnoma razumljivo(!?) — zaradi preobilice podobnih obvestil. Veselimo se, da so vsaj prireditelji modne revije deležni večje pozornosti s strani šole.

Kdor je igra „Navaden človek“ v izvedbi plajberških igralcev videl že prej, je bil rahlo razočaran, saj ni vžgala tako kot na prejšnjih predstavah. Pa vendar so gledalci do konca vztrajali v ledenomrzli dvorani — skupaj s premraženimi igralci na odru. Žal s strani gostoljubnega prireditelja ni bilo nobenega navzočega, da bi pokazal tisti „šravf“, ki ogreva dvorano pa tisti dve luknjici, iz katerih prihaja električna energija za luč. Tako je žal tudi razsvetljava delno odpovedala, toda mladi kulturniki so svojo nalogo vsem tem težavam navkljub vestno opravili. Gotovo pa z nekoliko manj navdušenja kot doslej, kar pa je ob takšni „mrzlici“ razumljivo.

Zato pa je predstava v Pliberku pri Schwarzlu dan pozneje potekala v nekoliko „toplejši“ atmosferi in to kljub pomanjkljivi organizaciji tamošnjih organizatorjev.

B. S.

Oder Mladje Koroške dijaške zveze v Celovcu vabi na mladinsko igro

ČUDEŽNI PISALNI STROJČEK

v nedeljo 2. decembra 1979 ob 18. uri pri Pušniku v Ločah. Prireditelj: SPD „Jepa-Baško Jezero“ v Ločah.

Po prireditvi bo miklavževanje. Miklavža, ki bo obdaril otroke bodo pozdravili: tamburaški zbor iz Loč, otroški pevski zbor ter šolarji z recitacijami.

Starši z otroci ter prijatelji našega društva prisrčno vabljani!

„Obtoženi volk“ v gosteh na Jesenicah

Avditorij gledališča „Tone Čufar“ na Jesenicah je bil zaseden do zadnjega kotička. V garderobi in za odrom je vladala običajna nervoza tik pred predstavo. „Pred tako veliko publiko še nismo nastopali“, so vznemirjeno vzklikali dijaki slovenske gimnazije, ki so pod mentorstvom Slovenske prosvetne zveze in v režiji njenega sodelavca Marijana Srienca že v letošnji pomladi naštudirali mladinsko igro Žarka Petana „Obtoženi volk“. Zdaj pa so dobili vabilo, da sodelujejo v okviru letošnjega gledališkega srečanja slovenskih železarn. Torej so prvič nastopili v pravi gledališki hiši, zato so razumljivo bili toliko bolj vznemirjeni.

Toda že po prvih dialogih in prizorih je igra odlično stekla, občinstvo pa navdušeno aplavdiralo celo med odprto sceno. Torej je stik z občinstvom bil vzpostavljen takoj na začetku in je trajal vse do konca igre. Ker smo igro videli že na Koroškem, tu ne bomo posebej ocenjevali posameznih vlog. Moramo pa dopolniti, da je zaradi smrtnega slučaja za vlogo lovca vskočil režiser Srienec, ki se je takorekoč spotoma naučil njegovo vlogo — in jo odlično odigral. Zapisati moramo tudi, da je predstava na gledališkem odru bila še bolj učinkovita, kar nas je tembolj spomnilo na potrebo, kako v Celovcu težko čakamo na primerno gledališko dvorano. Zato je tudi razumljivo, da so mladi igralci po predstavi bili navdušeni in je treba pred predstavo takoj bila pozabljena. Ob gostovanju naših mladih igralcev na Jesenicah se upravičeno vprašujemo, zakaj s to igro ne gredo gostovat med naša društva. Kvalitetna igra to vsekakor zahteva, za dijake pa bi to bila gotovo oddolžitev za trud, ki so ga vložili v priprave. Upamo, da bo do predstav v naših krajih še prišlo.

Ob obisku dijakov slovenske gimnazije na Jesenicah pa so se srečali tudi z dijaki jeseniške gimnazije. Z zadovoljstvom smo tudi ugotovili, da si je predstavo „Obtoženi volk“ ogledal tajnik ZKOS Marjan Belina.

-ej

Mladinska gledališka skupina Slovenske gimnazije v Celovcu

v a b i

na uprizoritev mladinske igre ŽARKA PETANA

Obtoženi volk

v nedeljo 25. novembra 1979 ob 19.30 uri
v gostilni GABRIEL v Šentjanžu.

Gostinski prostor Tišlarjeve gostilne smo spremenili v sodno dvorano, kjer bo potekal izredno zanimiv proces proti VOLKU, ki je obtožen težkega zločina: požrl je namreč Rdečo kapico in njeno babico. Javni tožilec zahteva najstrožjo obsodbo: smrtno kazen. Kako se VOLK reši iz te zanke, boste videli na procesu samem.

Vabijo mladi igralci in režiser Marijan Srienec.
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo Šentjanž.

Za iskreno sodelovanje med občinama Borovlje in Tržič

V začetku meseca avgusta je prišlo med obema sosednjima občinama Borovlje in Tržič do razgovora o konkretnih oblikah medsebojnega sodelovanja. Pobudo za to je dala Zveza slovenskih organizacij na Koroškem.

V zvezi s tem sestankom je občina Tržič v petek 16. novembra povabila zastopnike boroveljske občine v Tržič. V boroveljski delegaciji, ki jo je vodil tajnik Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser, so bili predsednik SPD „Vrtača“ Janko Malle, občinski odbornik Feliks Wieser pd. Šašel ter zastopnika boroveljske posojilnice dr. Zdravko Velik in Florian Doujak. Zastopstvo družbenopolitičnega življenja občine Tržič

je vodil župan Milan Ogris. Glavna tema razgovora, ki je potekal v prisrčnem vzdušju, je bila nadaljevanje sodelovanja na kulturnem, športnem, gospodarskem in drugih področjih. Ta oblika povezovanja, ki temelji na konkretnih akcijah, ki so jasno opredeljene, daje slovenskemu prebivalstvu boroveljske občine noto, da je res subjekt in živ člen med prebivalci oziroma občani z obeh strani Karavank. Na razgovoru je bila tudi izražena želja po večji izmenjavi informacij.

Po nekajletnem zatišju se bo sodelovanje prebivalstva obeh občin okrepilo, kar bo vsekakor koristen prispevek v prizadevanju za ohranitev naše narodne skupnosti na Koroškem.

Govor predsednika nadzornega odbora SPZ dr. Francija Zwitterja

na slavnostnem koncertu ob 80-letnici Pavla Kernjaka
in 70-letnici Radovana Gobca

Spoštovana jubilarita!

Pavle Kernjak in Radovan Gobec dva jubilarita, katerih življenjska jubileja proslavljamo s pesmijo.

Zdi se mi skoraj, da to tu ni na mestu, skoraj bi rekel, da je to odveč: medtem ko ob običajnih obletnicah in jubilejih navadno šele na jubileju samem zvemo za delo in ustvaritve jubilarita, jubiliramo pri Pavletu Kernjaku in Radovanu Gobcu na vsakem našem koncertu z njihovimi stvaritvami, z njihovimi pesmimi, ki so postale naša last, nepogrešljivo del repertoarja naših pevskih nastopov.

Jubilarita Pavle Kernjak in Radovan Gobec sta naša, naša zato, ker sta prisluhnila v našega človeka in globoko dojela njegov utrip, njegovo trdoživost, njegovo gledanje na življenje in svet, kakor vse to izpričuje v svoji prelepi koroški ljudski pesmi, stalni spremljevalki našega narodnega življenja tako v svetlih in veselih kakor tudi v temnih in žalostnih dneh.

Jubilarita sta vsak po svoje povezana z našo zgodovino: Ko je hodil Pavle Kernjak v šolo, so se komaj začela ustanavljati naša društva, ki so se potem združila v centralno prosvetno organizacijo. Njihova najpomembnejša dejavnost je bila nega ljudske pesmi, v njeni prerodni, narodno obrambni in afirmativni vlogi! In Kernjak Pavle je to intuitivno doumel in samorastniško začel zbirati, zapisovati, po svoje izvajati in na novo ustvarjati! Tako je postala njegova pesem naša pesem, ki jo nenazadnje po njegovi zaslugi pozna tudi veliki svet in je s svojo pesmijo ta naš jubilarit prispeval za mednarodno informacijo o našem ljudstvu in njegovi borbi več kot marsikateri politik, ki mu je to bila naloga. „Jube, pojdam v Škufje — Mojcej — Katrc in še marsikatera Kernjakova pesem bodo vedno opozarjale na obstoj koroškega slovenskega ljudstva pod Karavankami, ki ne bo umrlo, dokler bo prepevalo svojo samorastniško koroško narodno pesem.“

Radovan Gobec je svoja otroška leta preživel na materinem domu na Koroškem. Plebiscit je odcepil koroško slovensko narodno skupnost od narodne celote. Jubilarit je tedaj star 10 let že doumel, kaj to pomeni. Prav zaradi tega ostane tudi v domovini svojega očeta vedno povezan z domovino svoje matere in njeno usodo. Ni je pozabil nikoli, saj v vsem svojem delovanju kot učitelj, kulturno-prosvetni delavec, partizan v NOB in profesor na glasbeni akademiji po vojni, ostane zvest svojemu delavskemu poreklu in to izraža v vsem svojem ustvarjanju kot komponist proletarske in partizanske revolucionarne pesmi, v svojih simfoničnih delih in kantatah, pa tudi v svojem praktičnem delu kot pevski vzgojitelj, kot zborovodja in zaslužni usmerjevalec amaterskega zborovskega in sploh kulturno-prosvetnega dela.

V tem svojstvu se po vojni večkrat vrača v domovino svoje matere, k nam na Koroško: da nam pomaga pri obnovi zborovskega petja, pri vzgoji zborovodij in nas obdara s svojimi kantatami o lepoti naše koroške zemlje, ki vse so postale himne njegove in naše ljubezni do koroške domovine!

Za vse to vajino delo, draga jubilarita se vama v imenu Slovenske prosvetne zveze in v imenu vseh koroških Slovencev ob vajinih življenjskih jubilejih iskreno zahvaljujem, ko vama hkrati iskreno čestitam z željo, da bi še dolgo ostala tako ustvarjalna med nami.

Tovariša Kernjaka ni med nami — visoka leta so ga zadržala doma. Zato izročam darilo — delo drugega jubilarita „Stokrat na zdravje“ sinu Mirotu s prošnjo, da mu ga izroči z našo željo „Stokrat na zdravje“!

Tebi, tovariš Radovan, pa izročam v priznanje in zahvalo spominsko plaketo Slovenske prosvetne zveze z utemeljitvijo: „Mentorju slovenskega petja na Koroškem!“

Drugih višjih odlikovanj, odličij, ordenov in priznanj, ki jih še nimamo, koroški Slovenci nimamo. Eno odličje pa vama zagotavljam: da bomo vedno prepevali vajino pesem in s tem bodrili našega človeka, da ljubi in ceni svoj rod in svojo zemljo.

Krščanska kulturna zveza v
Celovcu vabi na

KONCERT

● v nedeljo 2. decembra 1979
ob 14.30 uri v mestni dvorani v Borovljah

● v nedeljo 2. decembra 1979
ob 19.30 uri v Schwarzlnovi dvorani v Pliberku

Gostuje: DEKLIŠKI ZBOR iz
Bosansko-Hercegovinskega mesta Konjic.

Slovensko prosvetno društvo
„Radiše“ vabi na prireditev

„RADIŠE V PESMI IN SLIKI“

(Petje ob predavanju dia-slik)

v petek, dne 23. novembra
1979 ob 20. uri v Kulturnem domu na Radišah.

Prisrčno vabljani!

Odbor

Prvo srečanje s pobratenim domom „Lizika Jančar“

Moramo se oglašiti, da ne boste mislili, da smo v dijaškem domu SŠD zaspali. Zelo hitro nam teče čas, saj nam šola in učenje nalagata veliko breme, da nam ostaja le malo časa, da bi povedali kako poteka v tem šolskem letu življenje v našem domu.

Ob začetku novega šolskega leta smo se v obliki domskega večera zbrali že večkrat. Na enem teh sestankov pa smo izvolili nove zastopnike domske skupnosti s predsednikom na čelu. Več let so nam predsedovala dekleta, letos pa imamo za predsednika domske

pravice in nas opozarjajo tudi na dolžnosti — skratka, to je forum na katerem na demokratičen način skušamo skupno z vzgojitelji in vodstvom doma iskati poti, po katerih odpravljamo razne nedostatke, da nam je življenje v domu bolj prijetno. Letos smo v domu

gojili s pobratenim domom stalne stike, ki bodo bogatili naše vsestranske dejavnosti, bodisi na pedagoškem, kulturnem, gospodarskem in športnem področju. Že takrat smo se dogovorili, da bo prvo srečanje organiziral pobrateni dom v Mariboru pri nas v Celovcu s kulturno prireditvijo.

Tako je prišlo v ponedeljek do prireditve, s katero se je uresničila prva obljuba. Gojenke pobratene doma so se v dvorani Kolpingovega doma predstavile z izvajanjem zanimivega programa, ter pokazale, kako v domu koristijo prosti čas. Modno estetski krožek nam je v obliki modne revije predstavil usnjene obleke, jopiče in krznene plašče tovarne KONUS iz Konjic. Gojenke doma „Lizika Jančar“ so nam v prijetni ritmiki predstavljale lepe in dragocene izdelke. V času, ko so se manekenke preoblečile, pa je skupina deklet plesala estetsko pripravljeno ples iz jazz gimnastike. Pozna se, da ima dom Lizika Jančar bogato izbiro interesnih dejavnosti in tudi veliko število gojenk, ki se lahko izpopolnjujejo v raznih dejavnostih.

Dekleta so se vrstila zelo hitro z različnimi modeli po hojnici, tako da je programa bilo kar prehitro konec. Udeležencev je bilo kar lepo število, največ nas je bilo mladine iz dijaških domov v Celovcu. Vabilu se je odzvalo tudi precejšnje število Slovencev iz Celovca z visokimi častnimi gosti.

Vse prekratko je bilo bivanje sovrstnic med nami. Kljub temu smo si vzeli čas za razpravljanje o nadaljnjih programih, ki jih bomo skupno uresničevali.

Karničar Franci

skupnosti zopet fanta in sicer sedmošolca Kumer Silvota, ki zelo zavzeto izvaja svojo funkcijo.

Na kratko bi objasnili, kaj je domska skupnost. To smo vsi gojenci doma, ki tvorimo veliko družino. Vsaka vzgojna skupina ima svoje zastopnike, ki se skupaj s predsednikom zavzemajo za naše

imeli že nekaj zelo prijetnih doživetij. V začetku oktobra, to je bilo 10. oktobra smo imeli domski izlet v Maribor, kjer smo izvedli že dolgo pripravljeno pobratenje z domom srednjih šol „Lizika Jančar“ v Mariboru.

V listini o pobratenju smo se obojestransko obvezali, da bomo

je delal in tudi rad pomagal, kjerkoli je pač bila potreba po pomoči. Tudi v zadnjih letih, ko je že bil v pokoju, je še vedno rad delal in šel pomagat sosedom.

Vse svoje življenje je garal, skrbel in pri delu tudi umrl. Rajni je bil mirne narave in povsod priljubljen. Kako je bil priljubljen in spoštovan je prepričljivo pokazal njegov pogreb, saj se ga je udeležilo izredno veliko pogrebcev. Naj se po trudapolnem življenju v miru spočije v domači šmarješki zemlji.

Zeni Leniji in sorodnikom naj velja naše iskreno sožalje.

Borovje pri Pliberku

Pred nedavnim smo položili na lihuškem pokopališču k zadnjemu počitku Jozeja Petrača. Njegova življenjska pot se je iztekla v 75. letu starosti. Rajni je izhajal iz revnejše in številne družine. Že v mladih letih je moral okusiti trdoto življenja. Moral je iti služiti kruh na kmete in se sprijazniti z vsakim delom. Med drugimi je služil svoj kruh tudi pri kmetu Tomažu v Šmarjeti, zato so ga ljudje nekaj klicali tudi za Tomaževskega Jozeja. Ker je bil bister in nadebuden se je izučil tesarske obrti. V tem poklicu je bil vesten in marljiv in z veseljem je delal v tem poklicu v zadovoljstvo vseh. Nešteto je hišnih streb, čebeljakov, mostov in drugih tesarskih del, ki so šla skozi njegove pridne in spretne roke.

Za življenjsko družico si je izbral

Jurjevo Rozino iz Šmarjete, ki mu je zelo pomagala in skrbela, da je šlo v njunem življenju na bolje. Z izredno pridnostjo in marljivostjo sta skupno dosegla to, kar so bile včasih težko izpolnjive želje, da sta si sama poiskala streho na glavo. Kupila sta si hišico, jo obnovila in prizidala. Kupila sta si tudi nekaj zemlje in se tako tudi bavila s kmetovanjem — Jozej Petrač seveda samo poleg dela v svojem poklicu. Vsa ta prizadevanja so obrodila obilen uspeh. Pri hiši ni bilo več pomanjkanja kot je to bilo v mladih letih in to kljub temu, da ni bilo lesa za sekanje in poljskih pridelkov za odprodajo. Z ženo sta ustvarila toliko, da sta bila zadovoljna. Iz nekdanjega „nemaniča“, kakor so ga nekateri hudobni jeziki obrekovali, je postal zavidanja vreden delavec-kmet.

Pokojni Jozej pa je poleg svojega dela našel vedno nekaj prostega časa, da je lahko stopil v gozd k svojim dragim živalim. Bil je namreč strasten lovec. Posebno priljubljen je bil pri svojih kolegih tudi zaradi tega, ker je znal čudovito pripovedovati lovske doživljaje — lovske latinščino, kakor se temu tako lepo reče.

Jozeja Petrača bomo obranili v lepem spominu, ženi in sorodstvu izrekamo naše globoko sožalje.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 22. novembra 1979

Za 100 din dobite	57.- šil.
Za 100 din plačate	64.- šil.
Za 100 lir dobite	1.48 šil.
Za 100 lir plačate	1.57 šil.
Za 100 mark dobite	710.50 šil.
Za 100 mark plačate	726.80 šil.

Občni zbor Kluba slovenskih študentov v Gradcu

V četrtek minulega tedna so se v klubskih prostorih v Gradcu zbrali člani Kluba slovenskih študentov v Gradcu, da bi na občnem zboru razpravljali o delu v zadnjem šolskem letu in si izvolili nov odbor. Predsednik Dani Stern je v svojem poročilu začrtal tri težišča dela kluba: informiranje graške javnosti o vprašanju slovenske manjšine, povezava z domačo Koroško in povezovanje z matičnim narodom. Pri tem je dejal, da v zadnjem letu ni bilo kakih spektakularnih akcij kluba, delo se je bolj osredotočalo na posamezne organizacije, s katerimi je klub imel vrsto informativnih razgovorov. Navzeal je tudi nekaj osebnih stikov s Slovenci na Štajerskem in se z univerzitetno konferenco Zveze slovenske mladine na mariborski univerzi dogovoril za program sodelovanja. Stern je izrekel tudi precej kritičnih besed na račun neaktivnosti in komodnosti posameznih klubšev.

Tajniško poročilo je podal Toni Čertov, ki je nanizal poleg rednih

sej in zabavno kulturnih večerov kar spodobno število prireditev in akcij tako v okviru kluba kot tudi npr. na graški univerzi. Predvsem pa je podčrtal aktivno sodelovanje pri pripravi antifašističnega tedna v Gradcu, ki je prav te dni in kjer so klubaši bistveno prispevali predvsem pri pripravi razstave plakatov. Ta razstava vzporeja nekdanji fašizem z današnjim in v tem okviru upošteva tudi protislovensko varjenje na Koroškem.

Po živahni razpravi je občni zbor izvolil nov odbor. Sestavljajo ga Milica Smolle kot predsednica, Dani Stern kot podpredsednik, Toni Čertov kot tajnik, Roman Verdel kot drugi tajnik in Milica Gasser kot blagajničarka. Preglednika sta Andreja Verbinc in Franc Florjančič.

Občni zbor so kot gostje pozdravili zastopnik Kluba slovenskih študentov na Dunaju, zastopnica jugoslovanskega konzulata v Gradcu in zastopnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem.

Šmarjeta pri Pliberku

Z večjo zamudo, ki jo nam boste gotovo oprostili, sporočamo, da smo se na šmarješkem pokopališču za vedno poslovili od Šimijevega očeta, Anzana Petrača. Nenadoma je odšel od nas v starosti 76 let. Pokojni Anzej je bil vsa leta delavec in si na ta način služil vsakdanji kruh. Vse svoje moči je pustil v grofovih gozdovih, kjer je moral za skromno plačo trdo delati. Tudi potem ko se je po vojni poročil s Šimejevo Leno, to se pravi, da se je priženil k Šimeju, mu ni šlo bolje. Delati je moral dva šibta — enega pri grofu, drugega pa doma na mali kmetiji, ki ni dala drugega kot pa samo obilo dela. Rad

Lutke Mladje Koroške dijaške zveze vabi na lutkovno prireditev

LISICA TATICA IN MOJKA POKRAJČULJA Marjana Beline

- v nedeljo 25. novembra 1979 ob 10. uri (takoj po maši) v farni cerkvi v Sentilju
Prireditelj: Katoliška prosveta v Sentilju
- v nedeljo 25. novembra 1979 ob 14.30 uri v farni dvorani v Kotmari vasi
Prireditelj: farna in igralska skupina v Kotmari vasi

Valentin Polanšek

BRATOVSKA JESEN

I. del

„Da bi bilo kaj takega mogoče?“ se ženska razživi in prestrašeno zre v celjskega nemčurja Ladislafa.

„Ne vprašuj, kaj je in kaj ni mogoče! Vaša dolžnost je, da takoj izsledite na Komeljnu koga od teh bratov. Ste razumeli? Heil Hitler!“

Krasta jugoslovanska! se namrdne ženska, ko zapusti stavbo. Ko bi na njem vsaj še kaj možatega bilo, pa ničesar, ničesar na obrazu, ničesar v hlačah.

Ker ima ženska časa na pretek, stopi čez dvorišče in se poda po bližnjici na pliberški Adolf-Hitler-Platz proti trgovini, v kateri je zaposlena Susi.

Že zunaj pred izložbo se srečata.

„Tako zgodaj že na nogah?“ se hahlja prodajalka.

„Zakaj pa ne. Če človek greš zgodaj spat, tudi lahko zgodaj vstaneš. Vi pa...“

Obe pomenljivo zarezetata.

„Nocoj sem sama, ker kavalir nima časa zame. Pri trdi hiši se dobimo. Bi šla z menoj? Znaš trdno molčati? To ni za na cesto, pa tudi ne za vsakoga. To je zelo nevarno! Zelo nevarno!“

Ženska zapiči kačje srepo v določeno smer proti izložbi. Posveti se ji nekaj... .

„Morda res pridem.“

Pretvarja se. Besede izvenijo malomarno, da naredijo vtis, kot da je komaj tako po strani ujela klepet.

„Nimaš kolesa? Ker bi se peljali po cesti. Je tudi najbolj varno tako. Pa brez luči. Te nihče ne more videti. Ne policijska patrulja ne oni...“

„A tako, bandite misliš?“

„Psst, kdo pa še reče tako?“

Takoj po ženskinem odhodu zbode Susi pri srcu:

„Kaj sem jo vabila? Ko je že tako vse strašno zamotano z oficirjem in mariborskim Fricem. Mama ima prav, da spravljam sebe in vso našo družino v nevarnost. Kako je namigovala včeraj Lojevca nekaj, kaj bi jaz počela, če bi dobila ponoči obisk? Kako čudno je zijala vama! No, pravzaprav sem bila z oficirjem samo trikrat skupaj. Ni res, kar druge babnice mislijo.“ Ko se trudi opravičevati pred svojo vestjo glede Frica, se vrne v trgovino. Čedno dekle globoko zavzdihne: Najprve sem človek in še prej dečva! Živim samo enkrat in mlada sem samo enkrat.

Prijem vratne kljuge jo mrzlo spreleti.

Ko se porazgovori komandir kurirske čete TV 32 s svojima zaupnikoma, katere pošlje Klemen posamič k nje-mu, da vsak poroča o svoji nalogi, o razmerah na terenu, kamor so ju poslali pred dnevi, se zadrži še nekaj časa v kuhinji. V polmraku preklada ženica posode okoli ognjišča in brska po mizi in omari. Videti ji je, da niti ne opazi sedečega partizana v izvotljenem kuhinjskem kotu ob mizi. Tukajšnji ljudje so čisto drugi kot naši Gorjanci, ugotavlja Domen sam pri sebi. Povedo ti svoje malo trdo kar naravnost v obraz, kar mislijo. Človek dobiš vtis, kakor da si v Kapli na sejmu in barantaš za medluharsko kozo, katero bi Poljanec rad za nekaj piškavih grošev ceneje pritržil. Seveda moramo upoštevati razmere današnjega časa! Ljudje so prestrašeni, ker jih hitlerjanci šikanirajo na vse načine. Čudno pa je na terenu, ko se srečujem

s toliko različnimi ljudmi. Potuhnjenci so vmes, katere pa hitro izvohamo. Skušamo jim pojasnjevati osvobodilno vojno. So primeri, da so dotični začeli drugače misliti. Da ne gledajo vse samo iz hitlerjanske strani. Največ težav je z omahljivci. Ničesar jim ni zaupati, ker vemo, da bodo na drugi strani že ob prvi zadirčni policijski besedi kleknili. Zato je zelo dobro, da imamo v naših kurirskih vrstah spretno domačino, ki poznajo ljudi daleč naokrog. Vedno pa me mika, zakaj nisem odšel na Svinško planino. Krištof tudi gre. Sploh imaš kot nekdanji vojak samo v večji oboroženi enoti dobro počutje. V borbenih vrstah se bolj jasno pokažejo značaji in tovarništvo. Ko izvedemo naloženo nalogo na Komeljnu, se javim za Svinško planino. Vem, da odhajajo tja izkušene borbene enote. Kurirsko delovanje ni zame prava reč.

Komandir kurirske čete TV 32 se za trenutek zamisli. Partizanke Jelenke se spominja...

„Tovariš komandir, malo počakaj, neko žensko ti pripeljemo. Pretehtaj jo, kaj je z njenimi sporočili. Jaz ji ne zaupam kar tako. Zdi se mi, da ni vse v redu. Zatrjuje, če jo bomo poslušali, bi lahko pripeljala iz Pliberka živega kapuna ali pečenega računa.“

„Kaj bi?“ plane Domen pokonci. Zanj je to šifra, pod katero so že nekaj časa pripravljali drzno akcijo v Zurotovi skupini, ki je imela zveze prav v Motnjakovo bližino. To je krajevni mogotec, pred katerim je trepetal marsikak okoličan, zlasti narodno zavedni ljudje.

Komandir hitro pomisli:

Pred dnevi je dejal Žuro, da pred desetimi oktobrom ni možno izvesti načrta. Ker se bo šele jutri vrnil na TV 32, je izključeno, da bi ta ženska vest bila v zvezi s tem... .

„Kje jo imaš?“ krehne Domen po dveh korakih.

„Ali ti jo naj pustim samo tukaj? Staro Katro bo gošpodinja spravila spat, da ne bi motila. Za stražo je po-

Individualne razlike v razvoju otrok

Starost, v kateri se razvijejo posamezne sposobnosti in spretnosti otrok, je zelo različna. Umsko normalen otrok lahko shodi z desetimi meseci, lahko pa shodi tudi šele z osemnajstimi. Nekateri otroci spregovorijo prvo besedo z desetimi meseci, drugi šele z osemnajstimi. Pri nekaterih umsko normalnih otrocih je razvoj posameznih sposobnosti ali spretnosti močno upočasnen. Zorenje posameznih funkcij poteka pri nekaterih počasneje, pri drugih hitreje. Tako nekateri zmorejo ponoči kontrolirati mehur že v drugem ali tretjem letu, drugi pa šele v desetem ali še pozneje.

Zlasti pomembne so razlike v hitrosti zorenja med otroki enake starosti v dobi pubertete. Značilno za pubertetni razvoj je, da med osebami enake starosti obstajajo zelo velike razlike v telesnem in spolnem razvoju. 14-letni deček je lahko videti kot otrok, kot tipičen pubertetnik ali kot odrasel moški. Prva menstruacija se lahko pojavi pri deklici, stari deset let, ali pri dekletu, starem šestnajst let. Poprčna starost ob prvem izlivu semenske tekočine pri dečkih je nekaj manj kot štirinajst let, toda pri desetih odstotkih dečkov se to zgodi že pred enajstim letom, pri desetih pa šele po šestnajstem letu.

Individualne razlike v zorenju, ki jih je še mogoče uvrstiti v okviru normalnega telesnega ali duševnega razvoja, so same po sebi nepomembne, ker se otrok nekadnje normalno razvije. Poseben pomen dobijo šele zaradi reakcije okolja.

Proučevali so vpliv hitrega in počasnega pubertetnega razvoja na socialni razvoj in socialne odnose mladoletnika. Izkazalo se je, da je z biološkega vidika izid obeh načinov zorenja enak, toda s psihosocialnega vidika se položaj počasi dozorevajočega razlikuje od položaja hitro dozorevajočega. Pospešen telesni in spolni razvoj pomeni prednost. Hitro dozorevajoči mladoletniki so uspešnejši v socialnih stikih in manj negotovi kot počasi dozorevajoči. Na drugi strani pa lahko pospešeno telesno zorenje povzroča druge probleme. Zanimive so tudi ugotovitve raziskav, da se psihosocialne posledice enega ali drugega načina zorenja lahko kažejo še pri odraslem človeku.

Če se otrokov razvoj zelo razlikuje od razvoja njegovih vrstnikov, je razumljivo, da so starši zaradi tega zaskrbljeni. Danes vemo, da ima upočasnen razvoj posameznih področij pogosto dedno osnovo. Tako npr. vemo, da ima kar 40% otrok, pri katerih se sposobnosti branja in pisanja počasneje razvijajo, enega ali dva starša, ki sta imela enake težave v osnovni šoli. Če sta starša še v šolskem obdobju močila posteljo, je prav majhna verjetnost, da njun otrok v šolskem obdobju ne bo močil postelje. Zato je ob razvojnih posebnostih koristno premisliti, ali ni kateri od staršev ali članov ožje družine imel posebnega vzorca zorenja in razvoja. S tem podatkom bomo pomagali zdravniku ali psihologu, da bo lažje opredelil otrokovo razvojno posebnost kot individualno razliko v razvoju ali že kot razvojno motnjo, ki terja dodatne diagnostične ugotovitve.

Kuha v planinski kuhinji

No pa o kuhi.

Če smo na dopustu, je za kuhanje res vsake ure škoda. In posebno če so dnevi sončni, bi jih radi kar najbolje izrabili. Če je zajtrk dovolj izdaten in če je malica primerna (ogrejemo se lahko s čajem), lahko kosilo celo opustimo. In ker se zgodaj zmradi, je tudi večerja zgodnja, po njej pa še nekaj ur bedimo. V tem primeru pa naj bo večerja kalorična in ne brez vitaminov. Prav je, če se člani družbe, ki so v koči na dopustu, pri kuhanju vrstijo. Tako breme kuhe ne pade samo na enega člana. Če pa že to ni mogoče, potem je prav, če pomagajo pri drugih delih.

Tokrat sem menu nalašč sestavil tako, da je brez svežega mesa in pa enostavnejši, vendar kljub temu preseneča.

Menu je bil sestavljen takole:

**krompirjeva juha z gobami
polenta s slanino in jajci
kislo zelje v solati
in pa sirniki**

Krompirjeva juha z gobami: Za 4-5 oseb olupimo dva ali tri srednje debele krompirje, jih oplaknemo z vodo in na ribež kot repo zribamo. Naribani krompir kuhamo v vreli vodi, ki smo ji dodali nekaj suhih gob, te pa smo samo za hip oplaknili v mlačni vodi, nato pa z nožem ssekali. Napak je, če gobe poparimo, črno vodo pa odlijemo. S tem zavrzemo večino gobjega koncentrata. Dodamo lovorov listič, kocko jušnega koncentrata in kuhamo približno 15 minut. Nato juho zgostimo s prežganjem, ki smo ga pripravili s čebulo in s česnom. Ko juha dobro prevre, jo po potrebi dosolimo in okisamo. Za kisanje uporabimo dober domači kis (morda imate kisani ja-

bolčnik) ali pa vino. Juho končno - tik pred serviranjem zboljšamo z žlico kisle smetane. Da pa ne bo preveč umazane posode, jo lahko servirate kar v loncu. Dodati morate seveda zajemalko. Tudi polento s slanino in jajci serviramo v isti posodi, kjer mo jo pripravili.

Za polento vzamemo nekaj več kot dve tretjini tekočine (vode) in eno tretjino koruznega zdroba. Med vodo lahko vlijemo tudi malo mleka. Ko voda v primerni kozici zavre, ji dodamo žlico maščobe in jo malo solimo, nato pa med stalnim mešanjem zakuhavamo koruzni zdrob. Ko polenta dobro prevre, jo postavimo v ogreto pečico, kjer naj se polenta duši približno 15 minut. Če pa nimamo pečice, dušimo polento pokrito na kraju štedilnika. Dušeno polento kar v isti posodi stožčasto oblikujemo, obložimo s koščki opečene prekajene slanine, ubijemo ob robu o eno jajce na osebo in

še vse skupaj za nekaj minut postavimo v pečico le toliko, da jajca zakrknjejo.

Kislo zelje v solati: Kislo zelje pripravimo z dodatkom razredčenega kisa, olja, drobnorezane čebule, dodamo zrno toličene-ga česna, zelo malo rdeče paprike in po potrebi solimo.

Pa še **sirniki**. Sirniki izvirajo iz ruske narodne kuhinje. So dobri, prijajo tudi našemu okusu in, kar je glavno, niso dragi, priprava pa je enostavna. V skledi zamesimo pol kilograma dobre domače in dobro odcejene skute z enim jajcem, žlico masla, malo soli in približno 15 do 20 dkg ostre moke. Iz testa oblikujemo okrogle polpete, ki jih na ogreti maščobi svetlorumeno započemo najprej na eni strani, nato pa še na drugi. In ko se sirniki nekoliko dvignejo, je znak, da so pečeni. Zložimo jih na krožnik in polijemo z gosto kislom smetano. Jemo jih slane, po okusu pa jih lahko tudi sladkamo.

Testo za sirnike lahko brez škode nekaj dni stoji na hladnem. Sirniki iz uležanega testa so celo boljše.

Bolečine v spodnjih okončinah

Vzrokov za bolečine v spodnjih okončinah je zelo veliko. Če izvzamemo bolečine v sklepih, ki pogosto zajamejo ne le sklepe spodnjih okončin, ampak v enaki meri vse ostale, nam ostane še veliko bolezenskih stanj in sprememb, ki povzročajo takšne ali drugačne bolečine v nogah. Enkrat bolj po zadnji, drugič po sprednji plati, in zopet enkrat zajamejo predvsem stegno, drugič stopala.

Vsaka od teh lokalizacij in specifičnih kvalitet terja svojevrsten pristop, ugotavljanje bolezenskega stanja in zdravljenje.

Med vsekakor ne redke bolečine v spodnjih okončinah, ki se največkrat pojavijo le na eni strani in začno v ledvenem predelu, ter segajo po zadnji plati noge celo do pete so t. im. ishialgicne bolečine, ali po domače išijas. Vzrok so jim predvsem različne spremembe na hrbtenici v nižjih delih, mehanske ali vnetne okvare največjega in najdaljšega živca v našem telesu - ishiadiakusa. Pojavijo se po nekem napornem delu, dviganju bremen, naporni hoji, v času prebolevanja neke druge bolezni in v podobnih okoliščinah. Zdravljenje je enkrat krajše, drugič dolgotrajnejše. Od bolnika pa nujno terja popolno mirovanje, ležanje na trdem ležišču in eventualno gretje.

Zdravnik, ki ga pokličemo na dom, pa bo bolniku dal potrebne injekcije, oz. predpisal druga zdravila. Po umiritvi akutnih sprememb pa bolnika napotimo na specialistične preiskave in potrebno zdravljenje.

Zelo ogosti vzrok bolečin v spodnjih okončinah so tudi t. im. statične motnje, zaradi nepravilne obremenitve in prenašanja bremena na posamezne dele, predvsem stopala. Tako čutijo bolečine v listih, včasih v loku stopala, pod kolenom, tu in tam tudi večje, mnogi celo v križu, tiste osebe, ki imajo ploska, ali sicer nepravilno razvita in oblikovana stopala, močno krive "X" ali "O" noge, napake v kolku, razvojne ali druge bolezenske spremembe v spodnjem delu hrbtenice, tisti z okvaro hrustanca in vezi v kolenih itd. Bolečine in utrujenost se pojavlja po vsakem napornejšem delu, najraje po nekoliko daljši hoji ali stoji. Zdravljenje vseh teh napak je ortopedsko, zato ne kaže gubiti časa, ampak poiskati pomoč in nasvet pri ortopedu.

Bolečine in utrujenost v nogah, posebno v listih čutijo tudi osebe z najrazličnejšimi motnjami v krvnem obtoku, kar gre dokaj pogosto s preje omenjenimi statičnimi motnjami in pogosto je v nekaterih družinah. Sem bi sodile osebe z krčnimi žilami, pa naj so te kitičaste ali po vsej dolžini razširjene. Nadalje bolniki, ki so preboleli vnetje žil, t. im. tromboflebitise in imajo vsled zapor obtoka slabšo prekrvavitve. Ob njih dajemo še mnoge druge, z obolenji žil odvodnic - arterij, ki jih sicer v medicini opisujemo kot zasebne sindrome ali bolezenske slike. Pri vseh teh bolnikih je nujno opraviti natančne preiskave in zdraviti osnovno bolezen, nakar tudi bolečine popuščajo. Domača zdravljenja ne bodo kaj prida zalegla, zato bo prav, če takšna oseba pravočasno poišče nasvet in pomoč pri zdravniku varikologu ali dirurgu za ožilje.

Drobni nasveti

■ **VODOVODNE CEVI** v kopalnici in v stranišču ovijamo v zimskem času s časopisnim papirjem ali s krpami, da preprečimo zmrzovanje vode in s tem tudi pokanje cevi. Taka zaščita cevi je nepotrebna v prostori, ki se centralno ogrevajo.

■ **Z RADIATORJEV ZBRIŠEMO** vsak dan prah z vlažno krpo, ker se sicer prah zaradi vročih vlažnih tokov ob radiatorjih dviga v zrak, draži dihalne organe in povzroča kašljanje.

■ **ŠPRANJE PRI SPODNJEM ROBU** vrat in oken, skozi katere močno piha hladen zrak, zatesnimo s trakovi iz plastične mase, spolsti ali volnene blaga, ki jih prilepimo na spodnji rob vrat ali okenskega okvirja.

skrbnjeno. Eno sem še ojačil. Od treh strani smo zavarovali."

"Kakšna pa je? Po tvoji sodbi? Saj jo poznaš ali ne? Ali ji je verjeti ali ne?"

Klemen se zgublja v Domnovem pogledu:

"Sem mislil, da jo poznaš..."

Komandir namerava stopiti iz kuhinje. Na mah zavre korak na mestu. Zaupno se skloni h Klemenu:

"Klinc jo naj privede za mano. Jaz zginem skozi črno kuhinjo. Takoj se premaknemo za grmovje tja preko ceste proti Brčku. Čez dve uri se dobimo tam. Naše geslo je 'Slana bo'. Si razumeš? Tvoje pa spravi kakor veš in znaš od hiše. Taljana vzamem sam s seboj!"

Domen se oprime brzostrelke in že ga požre sajasto žrelo črne kuhinje.

Zunaj slišno cmokne. Cmokne nazaj - in iz utinega štirikotnika stopi Rok.

"Slana bo!"

"Do sonca!" šepne stražar in že smukneta stran hiše vsak za eno drevo.

Domen je živčen. Stražar to telesno čuti.

"Kam pa me peljete v taki temi?"

Mehki deklinski glas ne izraža posebne vznemirljivosti, ko privede Klinc neznanjo iz hiše proti sadovnjaku.

"Psst!" sikne Domen.

Potem postoji Susi za debelo hruško. Na eni strani preži Domen, na drugi pa napeti Klinc.

"Dober večer!"

Komandir ugotavlja, da se dekletov glas mehča.

"Tako uniformo imate, da sem se ustrašila... da sem mislila..."

"...nemški oficir je prišel v vas k meni!" podrega Klinc. Očitno se zostril:

"Zdaj pa le hitro povej, kako si prišla tu sem!"

"Pošto so mi dali od šmarješke strani, da naj bom nocoj pri tej hiši. Točno so naročili, da osmega oktobra."

Domen posluša. Skušna odkriti v prijetnem glasu kaj skritega. Pa ne pride na nobeno sled. Zato odloči:

"Z nami greste nocoj nekaj časa. Mislim, da ste pametni in se ne boste branili. Ničesar se vam ne bo zgodilo. Ko se porazgovorimo in bo vse jasno, bomo vas spustili domov."

Ker Susi ničesar ne reče, jo trše prime Klinc:

"Šla boš za prvim borcem, jaz pa za teboj. Nobenih kapric!"

Domnu ni pogodu, da se Klinc postavlja s svojo trdovratnostjo. Pozna svojega soborca, ki je z ustrahujočim nastopom nepričakovano zamotal zveze pred tedni doli ob Dravi, da so morali čakati dva večera, preden se je zadeva razrešila. Zato komandir poseže prijazno vmes:

"Kako ste prišli do hiše? Ni vas stražar zadrževal?"

"Ne, saj sem čisto tiho prišla. Kolo sem skrila doli pri ograji za grmom. Joj, moje kolo! Kako pa se vračamo? Pridemo nazaj tu mimo?"

"Ste s kolesom? Kod pa ste prišli?"

"Od doma sem prišla. Vmes sem se peljala še dol h kolodvoru. Tako so mi iz šmarješke strani naročili. Čakala sem, kakor zapovedano. Pa ni bilo nikogar na določeno mesto. Le dva landvahovca sta pricala za menoj, ki sta se me bolj ustrašila kot jaz njiju."

"Poznate tista dva landvahovca?" vpraša odsotno Domen. On vse bolj dekletu verjame. Čuti njeno telesno bližino. Kar nič ne zaudarja po strahu, zlobi in zvitosti.

"Samo tako na videz."

"Pa ste govorili z njima?"

"Nisem. Pač pa bi kmalu enega povozila, ker nisem prižgala luči na kolesu."

"Ste se od kolodvora peljali naravnost tu sem?"

"Ne. Poznam stransko poljsko pot mimo pivovarne. Nekaj so me zmerjali landvahovci in policisti na drugem koncu ceste. Smejala sem se jim in jo odkurila."

Domen vidi v poltemi, da se mu bliža Susi z obrazom čisto blizu:

"Ko ne bi skrila kolesa v grmovju, bi se lahko vračala po bližnjici domov."

Klinc zavrtla zvedavo:

"Kdo vse je obveščen, da pridete nocoj tu sem?"

Domen odloči jasno:

"Dosti bo. Torej ste za to, da greste z nami nocoj?"

"Zakaj ne bi šla? Saj sem itak s tem računala."

V tem hipu se prilisjači zadihani Taljan:

"Slana bo do sonca!"

Končno se približa še Rok:

"O, pliberška gospodična na obisku?"

Domen zamahne z roko:

"Gremo!"

Kolona oprezujoče prečka poljsko pot in posluša venomer v skrivnostno noč sredi gruče dreves kakih dve sto metrov pred gozdnim robom. Domen dojema vse krog sebe z vznemirjenim srcem.

"Saj smem zraven vas hoditi?"

Susi zašepeta po nekaj korakih, ko jo hoče Klinc pred sebe vrniti. Vsakič grozeče potipava po svojem orožju.

Domen se izrazi nedvoumno: "Prav!"

To zadostuje Klincu. Zdaj vidi, da kot terenec ne more ugovarjati komandirju TV 32. Kaj nas eden vse ve? se izgovarja. Vseh skrivnosti nam višji tako ne zaupajo. Nekje imajo prav.

(Dalje prihodnjič)

'Genocid od lakote' ogroža večji del današnjega človeštva

Komisija mednarodnega Rdečega križa iz Ženeve se je pred tedni vrnila iz Kampučije, kjer je raziskovala trenutne razmere, ki vedno spet zaposlujejo mednarodno javnost z glasovi o dramatičnem položaju. Omenjena komisija, ki je obiskala Phnom Penh ter provinci Kompong Speu in Kompong Cham, je ugotovila, da je tamkajšnji položaj še dosti hujši, kot so ga prikazovali begunci. „Kampučija je v agoniji,“ so ugotavljali nekateri člani komisije; drugi so šli dalj in rdili: „Gre za genocid nad khmerskim ljudstvom...“

Dosti bolj kot besede pa seveda prepričajo stvarni podatki. Pred štiri, petimi leti je Kampučija štela okrog sedem milijonov ljudi, danes jih blodi po opusteli pokrajini in po pragozdovih še tri do štiri milijone; nekdanja skrbeno obdelana riževa polja, ki so prehranjala khmersko ljudstvo in dajala še 380.000 ton riža za izvoz, so danes večinoma opustošena. Samo na „priviligiranih“ poljih, to je nekaj kilometrov od glavnih oporišč in cest, ki jih nadzoruje vojska, so še znamenja življenja; pa še na teh poljih (največ petina nekoč obdelane zemlje) pogosto uničijo pridelek v bojznosti, da bi prišel v roke nasprotniku, tako imenovanim „rdečim Khmerom“.

Ko je Pen Sovan, obrambni minister kampučijske vlade, ki so jo ustoličili v senci vietnamskih tankov, potoval skozi Moskvo, je izjavil: „Z vsvo odgovornostjo lahko povem, da v Kampučiji nihče ne umira od lakote...“ Francois Bugnion, vodja delegacije mednarodnega Rdečega križa, ki je obiskala Kampučijo, je dal o stanju v deželi Khmerov drugačno oceno: „Videli smo nekaj, kar spominja na drugi Buchenwald... Trditi, da v Kampučiji ljudje ne umirajo od lakote in da stotisočim ni ogroženo življenje, je isto, kot če bi trdili, da je bil Buchenwald prijetno letovišče...“

„DRUGI BUCHENWALD“

Število prebivalstva nekdanje cve-toče dežele se je v zadnjih treh, štirih letih zmanjšalo od sedem do štiri milijone. Otrok, mlajših od pet let, domala ni, tisti, ki se prepuščeni samim sebi — brez staršev je ostalo skoraj pol milijona otrok — potikajo po cestah, vaseh in gozdovih, pa spominjajo na starčevske okostnjake. Nekdanje več kot polovico khmerskega ljudstva sestavljali mladi ljudje, danes se je delež mladih v skupnem številu prebivalstva zmanjšal pod 20 odstotkov. Ta grozljivi genocid z lakoto gre neizprosno svojo pot. Nosečih žensk domala ni več, ker zaradi lakote, trpljenja, boleznih in duševnih pretresov sploh ne morejo zanositi. Maloštevilne nosečnice, ki po zunanosti in o hrapavosti kože spominjajo na 70-letne starke, pa prezdaj rojenih otrok ne morejo do-
jiti, tako da večina dojenčkov umre takoj po porodu. Če k temu dodamo še okoliščino, da je imela Kampučija pred petimi leti samo 500 zdravnikov in nekaj več bolničarskega osebja, da je preživelo dogodke — režim „rdečih Khmerov“ in vietnamski vojaški poseg — komaj 56 zdravnikov, ki so brez opreme, zdravil in najnujnejše infrastrukture popolnoma neučinkoviti, je prisposoda o Buchenwaldu dopolnjena.

Omenjena komisija Rdečega križa je ugotovila, da prebivalstvo nima kaj jesti. Hraní se z listjem, s koreninicami in tisto malenkostjo normalne hrane, ki jo je mogoče dobiti od prekupčevalcev na „črni borzi“ za zlato ali druge dragocene-
nosti.

Petdesetletni Ong Bun Talay, edini preživeli član družine, ki je pomrla od lakote, je v begunskem taborišču v Tajski povedal, da je preživeli, ker je imel nekaj gramov zlata, ki je bilo nekoč družinska rezerva za hude čase. „Za 3,65 grama zlata ti napolnijo z rižem šest

konzervnih škatel, v katerih je bilo nekdanje mleko Nestle. Preživeli sem, ker sem imel poleg nekaj gramov zlata še nekaj draguljev pokojne žene, ki je umrla v koncentracijskem taborišču „rdečih Khmerov“ v pogorju Cardamomes v zahodni Kampučiji... To je strašno... Žena in otroci so vidno hirali zaradi lakote. Bili so živi mrtveci...“

Številni begunci, ki so se zatekli na Tajsko, so prav tako povedali, da so preživeli samo zato, ker so imeli nekaj zlata. Pod „rdečimi Khmeri“ jim zlato sicer ni nič pomagalo, ker so le-ti odpravili denar in vse drugo, kar ima kakršnokoli zvezo z realno vrednostjo; pač pa jim je zlato pomagalo preživeti pod režimom, ki so ga vzpostavili Vietnamci. Seveda le, dokler so ga imeli. Ko jim je zlato pošlo, se nihče več ni zmenil zanje, skupaj z drugimi so se znašli v breznu, ki se imenuje totalna lakota.

NE SAMO V KAMPUČIJI

Drama v Kampučiji, pošastna že sama po sebi, pa je odkrila prav tako pošastno politično resnico: lakota in smrt zaradi nje sta postali vzvod vsakodnevnih politike. Žrtve te apokaliptične ujme so vredne le toliko, kolikor služijo kot učinkovita „manevrska masa“ v prizadevanjih, da se dosežejo konkretni politični cilji.

Pojav ni nov. V obdobju tako imenovane „sahelske lakote“ (Sahel je posebno suh del Afrike, kjer včasih po več let ne pade kaplja dežja) se je dogajalo nekaj podobnega. Cesarska vlada v Adis Abebi je hote in preračunano 18 mesecev znikala, da plemena v Etiopiji ogroža lakota, ko pa je končno na pritisk mednarodne javnosti vendarle morala priznati dejansko stanje, je organizirano in s korupcijo sabotirala razdeljevanje pomoči ogroženim delom prebivalstva — ogrožena so bila plemena, ki jih je vlada v Adis Abebi utemeljeno ali neutemeljeno imela za upor-

na. Ko je revolucija strmoglavila cesarja, je bil njen glavni očitek: korumpirana fevdalna vlada je 400.000 prebivalcev premišljeno obsodila na smrt od lakote.

V istem obdobju se je nekaj podobnega dogajalo v Maliju. Žrtev genocida z lakoto so postala nomadska tuareška plemena na območju Timbuktuja, prestolnice nekdanjega malijskega kraljestva, ki se niso nikoli v celoti podredila oblasti v Bamaku.

Pa vlada Indire Gandhi, ko je v času lakote, ki je pred leti prizadela Indijo, obsodila zbiranje pomoči, češ da gre za „klevetanje in poniževanje Indije“.

Ob dramatični v Kampučiji, ki je predramila vest človeštva, pa je prišel v ospredje še en problem, pred katerim je svetovna javnost dolgo zapirala oči. V Afriki je štiri milijone beguncev, živečih v razmerah, ki kar najbolj dramatično ogrožajo njihovo življenje. V Sudanu jih je 412.000, od katerih jih je 150.000 prepuščenih umiranju zaradi lakote. Številni beguncev, ki so iz Etiopije pribežali v Somalijo, se je v zadnjem času podvojilo: sedaj jih je okrog 300.000; prav toliko jih je iz nasprotni strani pribežalo v Etiopijo. V utesnjenem prostoru skrajno revnega Džibutija se stiska 30.000 beguncev...

Te delne in približne številke pa še nikakor niso vsa resnica o genocidu od lakote, ki ogroža ljudi črne celine. Še bolj grozljivi so podatki iz Južnoafriške republike, kjer gre za razvito državo, ki ima vse tehnične in denarne možnosti, da bi ta apokaliptični proces, ki ga je sprožila s politiko apartheida, uspešno in v pravem času ustavila. Britanska znanstvena revija je ugotovila, da je 170.000 črnih otrok v Južnoafriški republiki smrtno ogroženih zaradi lakote, nedohranjenosti in iz le-te izviraajočih boleznih. Vzrok: politika apartheida.

Svet, v katerem živimo, je torej bolj mračen, kot bi radi verjeli, da je. Od lakote umira lačni, se pravi vsestransko zaostali del našega planeta. Drugi, siti del zemeljske krogle, pa se v svoji kratkovidni politiki pretvarja, kot da ima čisto vest že s tem, ker najbolj elementarne človeške bede večjega dela človeštva enostavno „ne opazi“...
(Po Teleksu)

Domislice

- Bogastvo ne osreči človeka.
- Najučenejši je ta, kdor sebe pozna.
- Ljubezen se rodi iz temperamenta ali iz slabosti; ena sama poteza lepote nas priklene nase.
- Podarjenemu konju se ne gleda na zobe.
- Po gladkih cestah je lahko voziti.
- Pes psa ne ugrizne.
- Pameten popotnik pusti srce doma.
- Hrzač konj še ni dober tekač.
- Mož, ki se ima za pametnejšega od svoje žene, je srečnež; poročil se je z res inteligentno žensko.
- Optimisti in pesimisti imajo skupno napako: bojijo se resnice.
- Kadar ljudje ne morejo spremeniti stvari, spreminijo pojme.
- Hvaležnost je le tiho upanje na večje usluge.
- Duhovitost je sol, ki napravi resnico užitno.
- Ključni problemi se ne rešujejo s ključem za konzerve.
- Na bojišču spoznanja se bori krepka volja s šibkim obupom.

Slovita Postojnska jama je in mora ostati last vsega človeštva

Postojna je bila pred nedavnim gostiteljica mednarodnega speleološkega posvetovanja, na katerem je več kot 80 znanstvenikov iz domala vseh evropskih držav, kjer imajo kraške jame, v 25 referatih osvetlilo številna prizadevanja in rezultate raziskovalnega dela v postojnskem jamskem sistemu v njegovih 160-letni turistični zgodovini.

Seveda ni naključje, da je bilo to srečanje prav v Postojni, saj je Postojnska jama dejansko zibelka speleologije — znanosti, ki raziskuje podzemeljske jame. Njena ugodna lega ob evropski cesti na Jadran, njeno izredno kapniško bogastvo ter že od vsega začetka dobra turistična urejenost jame so bili razlogi, da je Postojnska jama postala prvi in osrednji objekt ne le turističnega obiska, marveč tudi intenzivnega speleološkega raziskovanja vse od konca 17. stoletja. In je to ostala vse do danes.

Med prva pisana dela sodi vodnik prirodoslovca Franca Hohenwarta iz leta 1830-32, ki ga krasi 19 bakrorezov Alojza Schaffnera. Hohenwart velja tudi za predhodnika tedaj nastajajoče znanstvene discipline — speleologije. Prave temelje tej znanosti pa je položil Adolf Schmidl, ki so ga poslali z Dunaja na notranjski kras, da bi proučil možnosti, kako spremeniti kraška polja v rodovitne, obdelovalne otoke sredi puštega kraškega sveta. V svojem delu je opozoril na speleološke probleme podzemlja notranjskega krasa, zlasti Postojnske jame, katero je postavil v središče svetovne speleološke pozornosti. Zaključek klasične dobe jamoslovja pa predstavlja leto 1894, ko sta priznana speleologa Dunajčan F. Kraus in Francoz E. A. Martell ob svojih raziskovanjih poudarila, da mora vsakdo, ki hoče proučevati kras, poročati v „kraško Meko“ — Postojnsko jamo in v njej iskati izhodišča za znanstvena proučevanja.

Tako je dala Postojnska jama posredno tudi pobudo za ustanovitev prve jamske organizacije na svetu — pred sto leti na Dunaju. Štiri leta pozneje so jo ustanovili v Trstu, leta 1889 — torej pred 90 leti — pa je bil kot tretja jamska organizacija na svetu ustanovljen Anthron v Postojni.

Postojnska jama pa ni samo zibelka speleologije, ampak tudi speleobiologije. Leta 1831 so našli prvega jamskega hrošča in je najdba zbudila veliko zanimanje med evropskimi naravoslovci, ki so do tedaj menili, da v temi, hladni in vlagi, kjer ni zelenega rastlinstva, ne morejo živeti živali. Tako si je Postojnska jama tudi v biospeleološkem pogledu pridobila svetovni sloves: zlasti še, ker v njenem podzemeljskem svetu živi edinstveni žival dinarskega krasa — človeška ribica.

Postojnska jama je postavila prve temelje tudi jamskemu turizmu, in to ne le v tedanji avstroogrski monarhiji, marveč v Evropi. Že leta 1824 je izdala Jamska komisija obsežen osnutek odločbe urejene uprave in nadzora jame. Temu je leta 1855 sledil statut jame, ki je postal vzorec za ureditev in upravljanje turističnih jam po svetu. Postojnska jama ima ohranjeno edinstveno turistično dokumentacijo s knjigami podpisov obiskovalcev vse od leta 1819 dalje.

Postojnska jama pa je posegla tudi v narodnostni boj za enakopravnost slovenskega jezika v tedanji Avstriji. Iz njenega bogatega gradiva je razvidno, da so bili že leta 1859 izdani predpisi za vodniško službo ne le v nemškem, marveč tudi v slovenskem jeziku. V ta boj za enakopravnost slovenskega jezika pa je zlasti posegel Anton Globočnik, ki je v letih 1863—1885 upravljal Postojnsko jamo: leta 1882 je v jami namestil poleg nemških in italijanskih tudi še slovenske napise. Bil je tudi pionir postojnskega jamskega turizma. Leta 1872 je uvedel prvo jamsko železnico na svetu, 12 let pozneje, ko je v vseh evropskih mestih razsvetljeval ulice in trge še plin, pa je v postojnskem podzemlju napeljal električno razsvetljavo.

Tudi ti dve pridobitvi sta Postojnsko jamo postavili za vzor urejanja turističnih jam po vsem svetu. Vodstvo in vloga pa so ji potrdili tudi udeleženci mednarodnega speleološkega posvetovanja, ki so poudarili, da je Postojnska jama s svojim podzemeljskim prostorom, kapniškim bogastvom in jamskim živalstvom ne le slovenska in s tem jugoslovanska last, marveč last vsega človeštva, ki mora ohraniti ta čudoviti kraški biser.

Knjiga najlepše darilo

Počasi se spet bližajo prazniki, ob katerih svoje sorodnike in prijatelje radi razveselimo s kakšnim darilom. Najlepše darilo pa je še vedno dobra knjiga. Ko boste izbirali darila za svoje otroke (za miklavževanje), ne pozabite, da ima knjigarna „Naša knjiga“ v Celovcu bogato zalogo najrazličnejših knjig za otroke in mladino. Iz te zaloge navajamo le majhen izbor.

- Z ŽIVALMI SMO PRIJATELJI, slikanica, broš. šil. 18.—
- MEDVEDEK GRE NA POTEPI, slikanica, broš. šil. 18.—
- PRINCESKA NA GRAHU, pravljica, ilustr., 20 str., broš. šil. 30.—
- ZABJI KRALJ, pravljica, ilustr., 20 str., broš. šil. 30.—
- Svetlana Makarovič: POTEPIH IN NOČNA LUČKA, pripovedka, ilustr., 24 str., kart. šil. 55.—
- Guggenmos: ZAKAJ IMAMO ČUKI TAKO VELIKE OČI, pripovedka, ilustr., 84 str., kart. šil. 68.—
- Jože Snoj: STOP ZA PESMICO, zbirka otroških pesmic, ilustr., 64 str., kart. šil. 40.—
- Pavle Rožnik: ZLATO MESTO, pripovedke, ilustr., 240 str., kart. šil. 117.—
- Lojze Zupanc: DEKLICA IN KAČ, pripovedka, ilustr., 240 str., kart. šil. 95.—
- Nikolaj Noskov: NEZNALČEK NA LUNI, pripovedka, ilustr., 334 str., kart. šil. 60.—
- Branka Jurca: S HELIKOPTERJEM K STRICU TINTINU, pripovedka, ilustr., 92 str., kart. šil. 75.—
- Hugh Lofting: ŽIVALSKO MESTO DOKTORJA DOLLITLA, pripovedka, ilustr., 224 str., kart. šil. 82.—
- PRAVLJICE JUGOSLOVANSKIH NARODOV, 3 knjige v kaseti, ilustr., skupno 690 str., kart. šil. 547.—
- Antoine de Saint-Expery: MALI PRINC, pravljica, ilustr., 84 str., kart. šil. 96.—
- Astrid Lindgren: PIKA NOGAVIČKA, pripovedka, ilustr., 238 str., kart. šil. 129.—
- Walter Scott: IVANHOE, zgodovinski roman, ilustr., dve knjigi skupaj 596 str., kart. šil. 200.—
- Ivan Cankar: HIŠA MARIJE POMOČNICE, roman, 150 str., broš. šil. 18
- Runer Jonson: VIKE VIKING IN BRDAVSI, pripovedka, ilustr., 134 str., kart. šil. 78.—
- Branko Čopič: OSLOVSKA LETA, mladinski roman, ilustr., 164 str., kart. šil. 78.—
- Mark Twain: PRIGODE TOMA SAWYERJA, mladinski roman, ilustr., 238 str., cpl. šil. 90.—
- Josip Ribičič: ZA ZAPAH, mladinski roman, ilustr., 182 str., cpl. šil. 78.—
- Anton Ingolič: TAJNO DRUŠTVO PGC, mladinski roman, ilustr., 142 str., cpl. šil. 70.—
- Branka Jurca: KO ZORIJO JAGODE, mladinski roman, ilustr., 194 str., cpl. šil. 90.—
- Daniel Defoe: ROBINSON CRUSOE, pustolovski roman, ilustr., 200 str., cpl. šil. 80.—
- Jurčič-Kersnik: ROKOVNJAČI, roman, ilustr., 228 str., cpl. šil. 145.—

Knjige dobite ali jih naročite v knjigarni

„Naša knjiga“
Celovec, Paulitschgasse 5-7

10 let planinske postojanke „Koče nad Arihovo pečjo“

Slovensko planinsko društvo v Celovcu je v soboto zvečer vabilo zaslužne planince, ki so gradili slovensko planinsko postojanko „Koča nad Arihovo pečjo“ na Bleščeči planini, na skromno slovesnost desetletnice obstoja te planinske kočice. Kljub izredno slabemu vremenu in trdim zimskim razmeram — na planini je bilo okrog 70 centimetrov snega — se je proslava udeležilo 30 srčnih planink in planincev, med njimi tudi zaslužni planinci iz Slovenije z mentorjem Franjom Klotjčnikom na čelu. Franjo Klotjčnik je pred leti, ko se je gradila koča, z veliko ljubeznijo pomagal našim mladim delavcem še neizkušenim planincem, s svojimi izkušnjami in nasvetom ter predvsem s tem, da je organiziral delovne akcije gorenjskih planincev, ki so trdo garali, da je koča bila v rekordnem času zgrajena.

Skromna slovesnost se je odvijala v zelo neprijetnem družabnem vzdušju. Predstavnika Slovenskega planinskega društva Kupper Danilo in Urbajs Lubo sta orisala zgodovino gradnje kočice ter delovanje in pomen kočice in to ne samo za slovenske planince na Koroškem, temveč za vse planince, kajti koča je v zadnjih letih igrala in seveda še igra pomembno vlogo zblizevanja in utrjevanja prijateljstva med narodi. Tovariš Klotjčnik, ki je spregovoril v imenu Planinske zveze Slovenije, je iskreno čestital našim planincem k desetletnici obstoja kočice in z velikim zadoščenjem pohvalil plemenito vlogo planincev in kočice, z željo, da bi se tako nadaljevalo tudi v prihodnosti. Predsednik koordinacijskega odbora gorenjskih planinskih društev Janez Košnik iz Jesenic je prav tako iskreno čestital našim planincem in izrazil željo po tesnejšem sodelovanju med obema sosednjima planinskima organizacijama. Tovarišu Klotjčniku so naši planinci ob tej priložnosti v priznanje in zahvalo za njegov doprinos, da imamo tudi slovenski planinci na Koroškem svoj planinski dom, predali gorsko kladivo s posvetilom na zlato ploščici.

Jubilejno slovesnost v koči je nekoliko kalilo dejstvo, da je manjkal gospodar kočice in starosta slovenskih planincev na Koroškem, Jozef Miklavčič, ki je trenutno bolan. Želja nas vseh je, da bi kmalu ozdravel in da bi ga imeli spet med nami na Bleščeči, kjer mu je postala naša planinska postojanka njegov drugi dom.

Z veseljem smo na jubilejni slovesnosti sprejeli tudi vest, da so naši planinci „meteorologi“ uredili na Bleščeči meteorološko postajo. Potrebne naprave je za desetletnico obstoja kočice prispevala družina Guttenbrunner iz Kotmare vasi, za kar smo ji zelo hvaležni.

Tudi koroški meteorološki zavod je priskočil na pomoč in posredoval napravo za merjenje padavin. V vremenoslovske skrivnosti nas uvaja Herbert Guttenbrunner, ki ima več desetletno prakso na tem področju. Seveda bo sedaj potrebno obiskovati Bleščečo ob vsakem vremenu, ker to zahtevajo meritve in ker je treba podatke padavin in drugo redno sporočati na deželni meteorološki zavod v Celovcu. Ob desetletnici obstoja naše planinske postojanke „Koče nad Arihovo pečjo“ lahko spet s ponosom ugotovimo, da pričenjamo z novo dejavnostjo, ki je v korist splošnemu blagru človeštva.

PLES

v Glasbarnici pri Šoštariju, v soboto 24. novembra 1979. Pričetek ob 20. uri

Igrajo: KATARINSKI FANTJE

Prisrčno vabljeni!

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB vabi na

ples SAK

ki bo v soboto 1. decembra 1979 ob 20. uri pri ČIMŽARJU v Dvorcu pri Hodišah.

Igra: KVINTET OBIR

Prisrčno vabljeni!

Občinska seja v Galiciji

Na zadnji občinski seji v Galiciji so med drugim tudi razpravljali o tem da bi dobili zdravnika, kar je splošna želja občanov. Tozadevno bo občina dala na razpolago stanovanje in tudi drugače pomagala. Soglasno je bilo odločeno, da bodo gasilci električno ogrevali sobo za moštvo, nadalje da bodo zgradili most čez pilštajnski potok. Tozadevno so bila že razpisana dela, med interesi za gradnjo je bilo najugodnejše podjetje Pacher, ki je delo tudi dobilo. Proračun za most znaša 291.000 šilingov.

Občina Galicija ima dva šolska območja s šolama v Galiciji in v Mohličah. Šolska oblast namerava drugo leto razpustiti šolo v Mohličah, tako da bodo otroci tega okoliša morali obiskovati šolo v Galiciji. Seveda bo poskrbljeno za prevoz otrok. Kako in kaj pa bodo razpravljali na prihodnji seji. Na seji so tudi ugodili dvema prošnjama za stanovanje. Stanovanje bosta dobili Magda Jernej in Polanšek Vida (slednja napisala prošnjo dvojezično). Tudi športniki bodo prišli na svoj račun. Tako bodo dobili igrišče. Svet zanj je dal za šest let Paul Petrasko. Občina bo podprla tudi zimski šport, saj je za gradnjo vlečnice v Klančah odobrila podporo v višini 30.000 šil.

Seja je bila zelo živahna in konstruktivna.

Bilčovs - dan starih

Praznovanje dneva starih je v naši občini oziroma fari že stara navada. Kot ostala leta se je ta prireditev odvijala pri Miklavžu, kjer se je tudi tokrat zbralo veliko očetov in mamic, da se skupno poveselejo in pa tudi med seboj položijo težave in težavice s katerimi so soočeni.

V okviru dneva starih je bila tudi služba božja v farni cerkvi, kjer je spregovoril domači župnik in ob tej priložnosti opozoril mlajšo generacijo, da mora biti do starejših ljudi prisrčnejša, kajti starejša generacija ima moralno pravico, da se jo smatra v družbi za enakovredno.

V okviru dneva starih je bil tudi skrbno pripravljen kulturni program, ki ga je v glavnem oblikovalo domače SPD „Bilka“. Tako je možki pevski zbor pod vodstvom Joška Bostjančiča zapel celo vrsto pesmi, mladi „umetniki glasbene šole pa so zaigrali na svojih glasbilih nekaj poskočnih viž. Z obrazov starejših ljudi si mogel razbrati, da so vidno vznemirjeni in srečni ter da so za nekaj trenutkov pozabili na svoje težave in tegobe. To je bil tudi namen te prireditve. Naši starejši letniki pa niso samo poslušali prijetnih zvokov petja in glasbil, temveč so bili tudi pogosteni. Farna mladina je namreč postregla z dobro vinsko kapljico ter z izbranim prigrizkom.

Na slovesnosti je spregovoril tudi naš župan Hanzi Ogris in izrazil vso zahvalo našim starim za njihov prispevek v dobrobit bilčovske občine. V imenu počastitvenih se je za vso pozornost, ki so jo vsako leto deležni, zahvalila Loni Samonig iz Zeluč.

Pravočasno mislite

na voščila, ki jih boste za božične in novoletne praznike poslali svojim sorodnikom, prijateljem in znancem.

Bogato izbiro voščil s slovenskim besedilom, pa tudi v obih jezikih, dobite po ugodnih cenah v knjigarni

„NAŠA KNJIGA“
Celovec, Paulitschgasse

Kotmara vas

SMRT JE KOSILA

Pred dnevi smo se na kotmirškem pokopališču poslovili kar od dveh občanov — od Hajnija Leutschacherja, pd. Habnarja na Ročici in Jožefa Goritschniga pd. Šiminča v Smarjeti.

Hajni Leutschacher je nepričakovano umrl v 68. letu starosti. Bolehal je na srcu. Bil je trden kmet in zvest pristaš naše narodne skupnosti. V mladih letih je bil aktiven v domačem prosvetnem društvu. Počastitve starih 4. novembra pri Mežnarju, se ni mogel udeležiti, vendar takrat nihče ni slutil, da bo dva tedna pozneje že počival na pokopališču. Kljub slabemu vremenu so se od pokojnika poslovili številni pogrebci in s tem pokazali, kako spoštovan in priljubljen je bil rajni med našim prebivalstvom.

Jožef Goritschnig pa je umrl v celovški bolnišnici, star komaj 52 let. Več let je bolehal za zabrbno boleznijo, ki ji ni bilo leka. Žena Sali, pi izvira iz znane Krznarjeve družine na Plešivcu, je morala zaradi bolezni moža sama skrbeti za kmetijo, kar je ogromna obremenitev za ženo, ki ima štiri hčerke, od katerih najmlajša hodi v prvi razred ljudske šole. Pogreb rajnega Šiminča je bil v sredo 21. novembra.

Oba pogrebna obreda je opravil domači župnik Maks Michor. V slovo so zapeli cerkveni in društveni pevci.

Naj rajni Šiminč počiva v miru. Težko prizadeti ženi vdovi, hčerkam in sorodstvu izrekamo naše globoko sožalje.

RADIO — TELEVIZIJA

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

PETEK, 23. 11.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Kar po domače.
SOBOTA, 24. 11.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.
NEDELJA, 25. 11.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.
PONEDELJEK, 26. 11.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Solisti-pevci — Pravni nasveti.
TOREK, 27. 11.: 9.30 Za našo vas — 14.10 Celovski radijski dnevnik — Šport — „Otroci, poslušajte!“
SREDA, 28. 11.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Ljudske psmi in viže — Cerkev in svet.
ČETRTEK, 29. 11.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Družinski magazin.

AVSTRIJA 1

PETEK, 23. 11.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Na razstavi — 10.30 Prosim k mizi — 10.55 Klub seniorjev — 11.35 Gnila čarovnija — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Dobri prijatelji — 17.30 Slike naše zemlje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Derik — 21.20 Kamor grem — jaz sem tu Julia Migenes — 22.15 Šport — 22.20 Oropana pokrajina.
SOBOTA, 24. 11.: 15.30 Zakaj se gospodična Käthe laže? — 17.00 Jolly-box — 17.30 Pinocchio — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dobar večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Na tekočem traku — 21.50 šport — 22.15 Latinsko-ameriški plesi — 23.45 Poročila
NEDELJA, 25. 11.: 11.00 Slovenska služba božja — 15.05 Skozi divji Kurdistan — 16.45 Pedro — 17.05 Začarani svinčnik — 17.15 Čebelica Maja — 17.40 Otrokom za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Lahkoživec — 22.00 Poročila
PONEDELJEK, 26. 11.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Nihče naj ne bo naslednji — 10.00 Adalbert Stifter — 10.30 Zakaj se gospodična Käthe laže? — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Zgodbe o igračkah — 17.30 Lassie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živali pod vročim soncem — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Trije angeli za Carlja — 21.50 Večerni šport.
TOREK, 27. 11.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina za začetnike — 10.00 Fizika — 10.30 Skozi divji Kurdistan — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Obhajanje Miklavža — ampak kako? — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas

AVSTRIJA 2

PETEK, 23. 11.: 17.25 Pregled sporeda — 17.30 Angleški tečaj — 18.00 Nihče naj ne bo naslednji — 18.30 Orientacija — 18.55 Kviz iz svetega pisma — 19.00 Vi želite prosim — mi igramo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dedič prestolonaslednika Johanna — 21.00 Mojzes — 21.50 Deset pred deseto.
NEDELJA, 25. 11.: 15.15 Pregled sporeda — 15.20 Hokej, zvezna liga — 16.55 Journey from darkness — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tednik — 20.15 Vila s 100 km — 21.50 šport — 22.05 Colombo.
PONEDELJEK, 26. 11.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Angleščina za začetnike — 18.30 Grede po Avstriji — 18.55 Kviz o svetem pismu — 19.00 Vzgoja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Edward in Mrs. Simpson — 21.05 Zdravje — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Glava pokonci.
TOREK, 27. 11.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Cece muha šiba božja Atrike — 19.15 Nova — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Veselje ob glasbi — 21.05 Večer v magičnem krogu — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.
SREDA, 28. 11.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Francoščina za začetnike — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cafe central — 21.00 Poročila o samopomoči v ZDA — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Zakaj je moral državni pravdnik umreti?
ČETRTEK, 29. 11.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Ruščina — 18.30 Kumpf — 19.10 Galerija — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Semelj: „Inn ostan Inn“ — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 23. 11.: 8.55 TV v šoli — 17.25 Poročila — 17.30 Usoda nekega Charlieja — Raznašalci časopisov — 18.10 Tri srca — Radenci 79 — 18.30 Mozaik — 18.55 Obzornik — 18.45 Otok in film, otrok in tatvina — 19.15 Risanka — 19.20 Cirkak — 19.30 Dnevnik — 20.00 London je moj — 20.50 Kako se

oblačimo — 20.55 Žehnik — 21.30 Dnevnik — 21.45 Adela ni večerjata — 23.25 Kažipot.

ČETRTEK, 29. 11.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina za začetnike — 10.00 Obraz stoletij — 10.30 Pustolovščine komandanta Kuppesa — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Pan Tau — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Buddenbrook — 21.15 Argumenti — 22.15 šport.

NEDELJA, 25. 11.: 8.45 Poročila — 8.50 Za nedeljsko dobro jutro — 9.20 Kažipot — 9.40 Korenine, TV nadaljevanka — 10.30 Podzemna jama — 11.25 Mozaik — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.30 Poročila — Pot do plemstva, angleški film — 19.15 Risanka — 19.20 Cirkak — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Naša leta — 21.05 Propagandna oddaja — 21.10 Nelzplačan dolg — 22.00 športni pregled — 22.45 Dnevnik.

PONEDELJEK, 26. 11.: 8.55 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.20 Živa pesem: Madžarska — 17.35 Botanič, dokumentarni film — 18.00 Pot do pravične in spodbudne delitve — 18.20 Pravila iger — 18.30 Mozaik — 18.35 Obzornik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.20 Cirkak — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Kavkaški ujetnik — 21.10 Propagandna oddaja — 21.15 Kulturne diagonale — 21.55 Dnevnik — 22.10 Mozaik kratkega filma.

TOREK, 27. 11.: 9.15 TV v šoli — 15.50 Poročila — 15.55 Palčki nimajo pojma — 16.25 Hokejski turnir ob Dnevu republike — 18.40 Čas, ki živi: Gradili so SKOJ in partijo — 19.15 Risanka — 19.20 Cirkak — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Tribuna — 20.50 Propagandna oddaja — 20.55 Človek hoče nazvorg, TV nadaljevanka — 21.50 Komorna glasba skozi stolaja — 22.20 Dnevnik.

SREDA, 28. 11.: 9.30 TV v šoli — 17.30 Poročila — 17.35 Z besedo in sliko — 17.50 Potovanje v deželo lutk — 18.15 Ne prezrite — 18.30 Mozaik — 18.35 Obzornik — 18.45 Zbor „Srečko Kosovel“ — 19.15 Risanka — 19.20 Cirkak — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Festival „Revolucija in glasba“, prenos — 20.50 Propagandna oddaja — 20.55 Film tedna: Čudoviti možje s kamera, češkoslovaški film — 22.25 Miniature — 22.35 Poročila.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku vabi na proslavo 70-LETNICE DRUŠTVA v nedeljo 9. decembra 1979 ob 19.30 uri v gostilni Schwartzl v Pliberku.

Prisrčno vabljeni!

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 32 5 50 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.